

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erschelnungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVII

CELOVEC, PETEK, 24. SEPTEMBER 1982

ŠTEV. 38 (2089)

ODKRIT SPOMENIK HOJNIKOVIM V LEPENI:

Izročilo žrtev fašizma nas trajno obvezuje

Le teden dni po srečanju bivših izseljencev v Bilčovsu, kjer smo se spominjali preganjanja koroških Slovencev pred štiridesetimi leti, smo se minulo nedeljo spet zbrali na prireditvi, ki je prav tako veljala trpljenju, boju in žrtvovanju človeka v temni dobi nacizma in njegovih krvavih zločinov. Na povabilo Zveze koroških partizanov se je v Lepeni visoko nad Železno Kaplo zbralo več sto ljudi, da s svojo udeležbo pri odkritju spomenika zverinsko pobitim članom Hojnikove družine počastijo spomin vseh žrtev, ki smo jih koroški Slovenci doprinesli za svobodo v borbi proti fašizmu.

Ko so predstavniki ZKP, ZSO in borčevskih organizacij iz obmejnih občin Slovenije med pesmijo „Po stoj, kdor mimo greš, ta kraj je svet...“ ob spomeniku položili vence, je predsednik ZKP Janez Wutte-Luc izrekel uvodne besede. Med častnimi gosti je posebej pozdravil konzula SFRJ v Celovcu Alfonza Naberžnika, velikovskega

hija Kuharja, pliberškega mestnega svetnika Stankota Vautija ter zastopnike borčevskih organizacij iz Slovenije; zlasti pa je veljal njegov pozdrav tudi preživelim članom in sorodnikom Hojnikove družine. V slavnostnem govoru je podpredsednik ZKP inž. Peter Kuhar podrobno opisal strašno usodo Hojnikovih ter omenil številne dru-

prinesel naš narod v borbi proti fašizmu. „Žal pa nam zmaga ni prinesla vsega, kar smo pričakovali. Številni fašisti so se takrat samo potuhnili in povečini ostali na visokih položajih. Popolnoma se strinjamo s tistimi, ki pravijo, da je napravila Avstrija največjo napako, ko je pustila fašiste pri miru in jim dovolila, da se vsidrajo v demokratične stranke — saj oni so vendar Avstrijo že enkrat izdali in ji tudi sedaj rušijo temelje; oni so tudi tisti, ki ovirajo sožitje obeh narodov na Koroškem in bivši nacisti so bili tisti, ki so pred desetimi leti organizirali podiranje dvojezičnih napisov.“

Mnogokrat slišimo, da naj že končno prenehamo postavljati spomenike, je ob koncu dejal tov. Kuhar. „Zločine, kakršen je bil tudi ta tukaj pri Hojniku, naj bi pozabili? Takih grozodejstev ni mogoče pozabiti. Nasprotno, mladini moramo povedati, kako težka in krvava je bila pot do svobode. Vedeti moramo resnico o tej borbi, da bomo znali ceniti, kar imamo in da bomo delali vsi za to, da se taki časi nikdar več ne povrnejo.“

Tudi tovariš Matjaž, ki je posredoval pozdrave borčevske organizacije Slovenije in koroških partizanov v Ljubljani, je spomnil na veliko trpljenje in junaštvo naših ljudi v narodnoosvobodilni borbi ter naglasil potrebo ohranjanja tradicij protifašističnega boja. To je potrebno zlasti tudi zato, ker je slej ko prej živa miselnost, ki je svoječasno pripeljala do nacizma in njegovih zločinov.

Kapelški podžupan Mihi Kuhar je poudaril veliki delež in ogromne

(Dalje na 8. strani)

Nedeljske pridige ne rešujejo problemov

V svoji zadnji nedeljski pridigi je deželni glavar Wagner preko radijskih valov spet enkrat oznanil zdaj že zadosti znano blagovest, da je na Koroškem vse v najlepšem redu in miru. Kot novost pri tem bi mogli razumeti le utemeljitev, po kateri k tej čudoviti idili baje največ prispevajo dvojezične kulturne prireditve, ki jih je v deželi vedno več.

Ko je Wagner to govoril, je bilo komaj dobra dva tedna staro pismo, ki ga je pisal krajevnim dejavnikom v občini Bistrica v Rožu. In tedaj še ni govoril o urejenosti in miru, marveč je odgovarjal na zahtevo slovenskih društev in staršev v bistriški občini po ureditvi dvojezičnega otroškega vrtca — torej je govoril o konkretnem nerешenem vprašanju.

Tukaj ni važna Wagnerjeva pozabljenost ali spremenljivost njegovega mnenja; važno je dejstvo, da smo na Koroškem še zelo daleč od tiste urejenosti in mirnega sožitja, dokler se nadaljuje in celo stopnjuje diskriminacija našega človeka in njegovega materinega jezika.

Eden takih primerov kričeče diskriminacije je otroški vrtec v občini Bistrica v Rožu (in sploh v večini južnokoroških občin). Zato so se na pobudo krajevnih zaupnikov ZSO predstavniki tamkajšnjih slovenskih društev in staršev 17. 6. 1982 zglasili pri županu Baurechtu ter se zavzeli za uvedbo dvojezične vzgoje v otroškem vrtcu. Svojo zahtevo so 21. 7. 1982 podkrepili še s pismeno dokumentacijo ter z zadevo ob enem seznanili tudi deželnega glavarja in zveznega kanclerja.

Deželni glavar zdaj v svojem odgovoru prav po sofisticirano skuša tolmačiti člen 7 državne pogodbe, češ, da dvojezičnih vrtcev ne predpisuje, vendar jamči možnost ustanovitve slovenskih ali dvojezičnih vrtcev — toda pristojnost v manjšinskih vprašanjih je pri zvezni vladi (in če bo odgovoril kancler, bomo zvedeli, da je pristojnost za otroške vrtce pri deželi ali občini). Že znani začarani krog torej ali ping-pong med Celovcem in Dunajem, katerega modrost se navadno konča v spoznavanju, da za reševanje manjšinskih vprašanj pravzaprav nihče ni pristojen.

Poznajo le eno samo sredstvo za reševanje — zakon o narodnih skupinah, ki ga tudi Wagner ponuja, kakor da bi šlo za pravo čarovniško sredstvo. Toda kako naj se koroški Slovenci ogrejemo za to sredstvo, ko pa je ravno zakon o narodnih skupinah tisti, na katerega se sklicujejo, ko nam kršijo pravice in odrekajo enakopravnost našemu jeziku. Kakor v najnovšem času npr. društvena oblast, ko slovenskemu društvu zavrne pravila, ker so pisana v slovenskem jeziku; ali zavrnitev vloge slovenski posojilnici prav tako zaradi tega, ker je napisana v slovenščini.

Pa je slovenščina po členu 7 enakopraven uradni jezik, vendar jo s sklicevanjem na baje „vzorni“ zakon o narodnih skupinah celo uradno diskriminirajo. To je resnica o današnjem stanju na Koroškem in ne govorice o neki idili. In te resnice ne more prikriti še tako trmasto ponavljanje neresničnih trditvev, kakor odprtih problemov ne morejo rešiti nedeljske pridige.

KMEČKA GOSPODARSKA ZADRUGA PLIBERK

vabi na

slavnostno otvoritev novih poslovnih prostorov

v nedeljo 26. septembra 1982 ob 11. uri (po zimskem času).

Na prireditvi bodo govorili predsednik KGZ inž. Fridl Kapun, župan Franc Mikusch, predstavnik Zveze slovenskih zadrug v Celovcu in deželni glavar Leopold Wagner. Poleg tega bosta na sporedu še nastop pevskega zbora in blagoslovitev novih poslovnih prostorov.

Prisrčno vabljeni!

Izrael in ZDA odgovorni za pokol palestinskih civilistov

„Takšna politika je usmerjena tudi proti Židom“ so zastopniki PLO ogorčeno izrazili po zverinskem pokolu nad tisoč neoboroženih Palestincev v severno bejrutskih taboriščih Sabra in Satila. Prizadeto in ogorčeno pa je reagirala pretežna večina svetovne javnosti, celo konzervativci v zahodni Evropi in ZDA so obsojali Beginovo vlado, ki je omogočila ta pokol, prav tako pa Združene države Amerike, ki so sokrivate tega zločina.

Po podatkih PLO je izgubilo pri divjanju „krščanskih milic“ Saada Haddada in desnih falangistov v obeh taboriščih Sabra in Satila nad 1400 civilistov svoje življenje. V noči od četrtega na petek zadnjega tedna je pod nadzorstvom izraelske vojske vdrlo v taborišče okoli 400 pripadnikov falange in desnic milic, da bi „očistili“ begunski taborišči zadnjih preostankov palestinskih obo-roženih sil. Brezobzirno in sistematično so divjali nad neoboroženim civilnim prebivalstvom, ubijali so vse po vrsti ženske in otroke, mlade in stare, z bombami rušili hiše, posiljevali in se neopisno maščevali nad vsemi, ki so prišli pred njihove brzo-strelke. Morili so tudi zdravniški per-

zonal, med njimi tri palestinske in enega egipčanskega zdravnika.

Izvedli so ta zločin, ki spominja na zločine Adolfa Hitlerja, pristaši tistih milic, ki so se pred leti ločili od libanonske vojske in v jugu Libanona s pomočjo in z navodili Izraela napadali mirovne sile Združenih narodov. Gre torej za plačance, ki so že dalj časa olajšavali vdor Izraela v Libanon. Tudi tokrat nosi glavno odgovornost za zverinski zločin nad palestinskim narodom sama izraelska vlada. Odobrila je vdor v taborišče, poročila pa govorijsko celo o tem, da so morilce z izraelskimi letali pripeljali z juga Libanona.

Kljub ciničnim izjavam Beginove vlade, ki „s prezirno“ zavrača obtožbe, se mreža dokazov o njeni di-

rektni odgovornosti vedno bolj zgoščuje. Izraelski vojaški poročevalec Haber npr. trdi, da sta se Begin in Šaron lagala, ko trdita, da sta o pokolu zvedela šele naknadno, ko pa jih je on sam že četrtek zvečer osebno informiral, da se dogaja zverinsko klanje v palestinskih taboriščih. Šele po 48 urah je izraelska vlada ukazala umik falangistov!

Množijo pa se tudi vedno bolj obtožbe ameriške vlade, ki je Palestinskemu osvobodilnemu gibanju zagotovila varnost 80.000 palestinskim beguncem, ki živijo v severnobejrutskih taboriščih. Pod tem pogojem so oborožene sile PLO bile šele pripravljene zapustiti Bejrut.

Proti ravnanju izraelske vlade in zasedbe zahodnega Bejruta je v izraelskih mestih demonstriralo tisoče ljudi, nekateri časopisi in vodja delavske stranke Perez so zahtevali odstop Begin in Šarona. Vedno več držav zahteva mednarodne ukrepe proti izraelskemu ekspanzionizmu in fašističnem divjanju v Libanonu. Italija, Francija in ZDA pa so izrazile pripravljenost odposlati v Libanon vojaške sile, ki naj bi varovale civilno prebivalstvo.

ZSO solidarna

Strašne dogodke v Bejrutu je v torek z ogorčenjem obravnaval na svoji seji tudi izvršni odbor ZSO in odločno obsodil ta zločin nad palestinskim ljudstvom ter izrazil solidarnost s palestinskim ljudstvom in njegovim pravičnim bojem.

Ulrichsberg kliče

Ulrichsberg spet kliče. Tudi letos bo torej vsakoletni zbor ob „Heimkehrgedächtnisstätte“ na „sveti gori Koroške“. Iz leta v leto smo bili vajeni, da se tam zbirajo večni večerajšnjiki, ki tudi še po polomu tisočletnega rajha nočejo opustiti krvave miselnosti svojih esesovskih enot. In iz leta v leto je temu srečanju dajala poseben pečat navzočnost visokih oficirjev avstrijske zvezne vojske in vodilnih predstavnikov koroške deželne politike, vključno s socialističnim vrhom, ki pravzaprav ne bi spadal tja.

Ni pričakovati, da bo letos kaj drugače. Ena sprememba pa je. Koroški goant je sicer še naprej zaželen, toda tokrat naj na njem ne bi bilo kljukastega križa in pripadajočih dekoracij. Češ, letos so ekstremni desničarji s svojimi atentati prišli na slab glas, pa jih tokrat pustimo doma. Ne samo, da prireditelji s tem pozivom nedvoumno potrjujejo, da so jih udeleženci srečanja doslej nosili, razvidno je tudi, da rjava koroška uniforma takorekoč nujno spada k tej „polni dekoraciji“. Sicer pa bo vse ostalo pri starem. Slavnostni govornik je tokrat predsednik deželnega zbora socialist Josef Schantl.

p.

PREBERITE

Priprava novega programa ZSO

stran 2

Nastop študentske igralske skupine

stran 3

Uspešen razvoj pliberške Posojilnice

stran 4

Knjiga o Avstriji po drugi svetovni vojni

stran 7

Oktobrski tabor bo letos v Globasnici

stran 8

Nove odgovore na nova vprašanja

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je na svojem zadnjem občnem zboru maja letošnjega leta sklenila, da v naslednjem letu prediskutira in formulira nov politični program. Ta sklep so delegati sprejeli, kjer je sedanji program ZSO star že 17 let in torej ne more več v polni meri odgovarjati današnjim potrebam. Ne pokriva več vse široko zasnovane dejavnosti naše organizacije; novi pogledi in bogate izkušnje zadnjih narodnopolitično precej živahnih let nam danes stavljajo vrsto vprašanj, ki se jih leta 1965 še ni dalo predvidevati in ustrezno upoštevati v programu.

Najprej se bo ZSO morala baviti z vprašanjem, koga hoče nagovoriti s svojim političnim delovanjem in kako naj ta krogi razširi, oziroma, kako naj nagovori tudi tiste sodeželane, ki se svoji slovenski narodni skupnosti iz najrazličnejših vzrokov bolj ali manj odtujajo.

Jasno bo morala ZSO v tej diskusiji opredeliti in nakazati izhodišča za sožitje in soustvarjanje obeh narodov v deželi, dati bo morala nove pobude za narodno gibanje, ki bo garant za to, da slovenska narodna skupnost ne bo nadalje izolirana, ampak enakopraven in akceptiran partner v deželi — skratka, slovenska narodna skupnost mora najti svoj prostor v komunikacijskih in političnih strukturah v deželi. V preteklosti je ZSO stavila celo vrsto upravičenih političnih zahtev, potrebno bo še bolj natančno in vztrajno iskati poti, da bodo te zahteve tudi v praksi izvedene.

V starem programu niso zajeti krajevni odbori. Le-ti pa predstavljajo vedno bolj važen faktor v odločevalnem procesu v ZSO, saj so v neposrednem stiku z našimi ljudmi in s problemi, ki dnevno prizadevajo pripadnike naše narodne skupnosti. Zato jim v programski diskusiji pripada odlična vloga.

V avstrijski demokratični javnosti so danes precej močno zasidrana prizadevanja za mir, enakopravnost žena, varstvo okolja in razorožitev. S temi problemi se mora baviti tudi ZSO, ne ker je to ravno moderno, ampak ker so v teh vprašanjih zajeti tudi bistveni interesi slovenske narodne skupnosti. Odkrito in nesebično angažiranje za rešitev navedenih vprašanj pa mora nujno privedi tudi do večjega razumevanja in učinkovitejše podpore za naša narodnostna prizadevanja s strani večinskega naroda.

V ZSO delujejo ljudje različnih svetovnih nazorov in različnih strankarskih pripadnosti. Vse te je v programski diskusiji treba nagovoriti in jih pritegniti k sodelovanju. ZSO se kot frontovsko usmerjena organizacija ne more in ne sme izogniti problemom, ki so povezani s to njeno osnovno usmeritvijo. Pripada ji usklajevalna in usmerjevalna naloga, od vseh prizadetih pa mora pričakovati zmožnost za iskanje in sprejemanje kompromisnih rešitev, kajti nihče ne more mimo dejstva, da je mnenje večine dandanes vedno le mnenje več manjšin.

Poseben programski odbor bo v naslednjih mesecih pripravil katalog problemov, ki jih bo v novem programu treba zajeti. Pogovoril se bo z vsemi vključenimi organizacijami, z mladinskimi in študentskimi klubi, v krajevnih sestankih bo ta katalog dopolnil z idejami in željami navzočih, sestel pa se bo tudi s prijatelji v vrstah večinskega naroda.

Zavedamo se, da so tako široko zasnovane priprave pogoj, če hočemo zajeti prepričanja in poglede čim več ljudi, če hočemo jasno formulirati in tudi doseči naše družbenopolitične cilje. Hiter razvoj in napredek današnje družbe pa bo od naše organizacije tudi v bodoče zahteval vedno nove odgovore na nova vprašanja. Zato ne smemo misliti, da bo z napisanim programom naše politično hotenje za vedno določeno, pač pa se bomo opirajoč na program znali v bodočnosti lažje uveljaviti.

Predhodna diskusija, še bolj pa realizacija novega programa, bo tudi merilo za organizacijsko zmogljivost in politično gibčnost Zveze slovenskih organizacij na Koroškem. Zato vabimo vse naše vključene organizacije, vslovensko narodno skupnost na Koroškem in vse naše prijatelje v večinskem narodu, da aktivno sodelujejo pri vseh pripravah in diskusijah. Z novim narodnopolitičnim programom hočemo izboljšati položaj slovenske narodne skupnosti na Koroškem in prispevati naš delež k uspešnemu razvoju družbe, v kateri živimo.

Programski odbor

Švedski bodo spet vladali socialisti

Po 6 letih vladanja meščanskega bloka so na nedeljskih volitvah prepričljivo zmagale leve stranke. Socialdemokratska stranka je dosegla 45,9 odstotka glasov in je sedaj zdaleč najmočnejša stranka. Druga najmočnejša stranka je s 23,6 % glasov konzervativna stranka. Vse tri meščanske stranke (konzervativna, centrum in liberalna) so nazadovale za 4 % glasov, tako da imajo sedaj skupaj 45 %, torej manj kot socialdemokrati sami. Komunisti so obdržali s 5,6 odstotka svojo pozicijo in so zagotovili socialdemokratski stranki svojo par-

lamentarno podporo. V parlamentu bodo leve stranke s 186 mandati imele absolutno večino.

Za časa 6-letne manjšinske vlade centra in liberalne stranke pod vodstvom Fälldina se je gospodarska situacija na Švedskem znatno zaostrila, tako da se je brezposelnost potrojila na 3 %. Vprašanje brezposelnosti je igralo zato tudi prvo vlogo v volilnem boju, ki ga je za socialdemokrate vodil Palme ofenzivno. Ostro je kritiziral gospodarsko politiko, ki jo vodi malo število gospodarsko močnih družin, in zahteval demokratizacijo gospodarske politike. Preko posebnih delavskih fondov naj bi dobili sindikati odločilen vpliv v gospodarstvu, tako naj bi zlomili odločilen vpliv privatnega kapitala; preko investicijske politike v korist delavcev pa naj bi se zmanjšala brezposelnost. Palme je s svojim programom med švedskimi volilci prodril, kako mu bo uspela realizacija načrta pa bo pokazala prihodnost.

ZRN: Razpadla socialno-liberalna koalicija

Spor o nadaljnji socialni in gospodarski politiki vlade je prejšnji teden v Zvezni republiki Nemčiji privedel do razpada socialno-liberalne koalicije, ki je obstajala zadnjih 13 let. Predvsem gospodarski minister Lambsdorf, član FDP, se je začel upirati socialni politiki vlade, ki so jo prej skupno začrtali. Kancler Schmid je štiri liberalne ministre prisilil, da so odstopili in tako prevzeli odgovornost za razbitje koalicije. SPD pa se

Ali bo „nesrečna trinajstka“ usodna tudi za SPÖ in Kreiskega?

V senci razpada dolgoletne socialistično-liberalne koalicije v zahodni Nemčiji poteka zdaj v Avstriji široka razprava o bodočem razvoju tudi v naši državi. Na posvetu zvezne vlade minuli teden v Salzburgu, kjer je bilo potem še veliko zborovanje funkcionarjev in zaupnikov socialistične stranke, so bile sprejete smernice za delo vlade in vladne stranke v prihodnjih mesecih. Določen pa je bil tudi dan državnozbornskih volitev, in sicer 24. april 1983, kar pomeni, da je notranjepolitično dogajanje odslej treba videti neposredno ali vsaj posredno povezano že z volilnim bojem.

To velja še prav posebno za vprašanje, kakšno obliko oziroma „barvo“ vladanja je pričakovati po volitvah. Za živahne diskusije in komentarje je v tem pogledu poskrbel zlasti kancler Kreisky, ko je začel „glasno razmišljati“ o morebitnih oblikah vladne koalicije — za primer, da nobena stranka ne bi dobila absolutne večine. Možnost velike koalicije med SPÖ in ÖVP, kot je po vojni bolj ali manj uspešno prejadrala polnih dvajset let, je takoj in odločno zavrnil, češ, da ima iz preteklosti dovolj slabih tozadevnih izkušenj in zato ne bi bil pripravljen postati kancler takšne koalicijske vlade. Manj odločen je bil njegov odgovor na vprašanje, če bi zanj prišla v poštev koalicija s FPÖ:

take možnosti ni povsem izključil niti je ni jasno potrdil.

Razpad zahodnonemške vladne koalicije pa je očitno prispeval k temu, da je postal kancler Kreisky v tem vprašanju še bolj jase. V Salzburgu je namreč nedvoumno izjavil, da se morebitnemu razvoju v smeri vladne koalicije sicer ne bo upiral, toda on osebno za kaj takega ne pride več v poštev. „Kdor želi, da bom še naprej izpolnjeval svojo nalogo,“ je dejal, „mora poskrbeti, da bo SPÖ dobila ustrezno moč,“ torej spet absolutno večino, da ne bo odvisna ne od ene ne od druge stranke.

S podobnim „ultimatom“ se je Kreisky obrnil na volilce že pri zadnjih volitvah — in je uspel. Ali bo uspel tudi tokrat? V Bonnu je prišlo do spremembe po trinajstih letih, prihodnje leto bo minilo trinajst let, odkar v Avstriji sama vlada SPÖ. Ali se torej Kreisky boji, da bi „nesrečna številka 13“ utegnila postati usodna tudi zanj in njegovo stranko?

Možno je seveda vse in tega se v vodstvu SPÖ dobro zavedajo; prav tako pa velja to seveda tudi za druge stranke. Na vladnem posvetu v Salzburgu so že sprejeli sklepe, ki jih bo socialistična stranka lahko izkoristila v volilnem boju. V prvi vrsti je to program za ohranitev delovnih mest, po katerem naj bi do leta 1985

z investicijami v višini 170 milijard šilingov zagotovili delo za 30 do 35 tisoč ljudi. Za navadnega volilca je to gotovo bolj prepričljivo kot pa demagogija, ki jo žene ÖVP zaradi gradnje konferenčnega centra na Dunaju ali celo v zvezi z gradnjo dunajske bolnišnice, ko pa ima sama dovolj masla na glavi s svojimi škandali na področju stanovanjskih zadev.

Prav tako že povsem v znamenju volilne borbe je tudi „grožnja“ s salzburškega posveta, da bo SPÖ po potrebi sama proti opoziciji uzakonila določilo, po katerem bodo morale stranke objavljati imena tistih, od katerih bodo prejemale podpore, višje od 30.000 šilingov. S tem, da se je ÖVP vehementno zagnala proti taki ureditvi, bo v javnosti nujno vzbudila vtis, da hoče vire svojih dohodkov javnosti prikriti — morda zato, ker ne prihajajo vedno iz povsem „čistih“ kanalov? Zaključka, ki si ga bo o tem napravil volilec, si pač ni težko predstavljati.

Sicer pa je še dobrih sedem mesecev do dneva volitev, ko se bo izkazalo, za koga bo „nesrečna“ trinajstka usodna na avstrijski ravni, kakor je sedaj postala usodna v Bonnu, kjer se je po trinajstih letih skupnega vladanja razbila socialistično-liberalna koalicija.

PRED 10. LETI: ESKALACIJA NEMŠKEGA NACIONALIZMA (2)

Odstranili so vse dvojezične napise

Od 205 dvojezičnih tabel, predvidenih v zakonu, jih je v noči od 20. na 21. september deželna uprava postavila 36. Posamezniki so v prvih dneh ponoči premazali ali odstranili okoli 20 dvojezičnih napisov in kažipotov. Posluževali so se črne barve, kravjakov, potrgali so jih z okvirom vred, izbili so črke slovenskega napisa, ponekod pa so jo nadomestili z avstrijsko zastavo, na drugem mestu pa postavili poleg krajevne table koroško zastavo. Prizadeti so bili kraji od Ločila, preko Šentjakoba, Bilčova, Sel, Šentvida, Zvrhnjih Zamanj in Škocijana do Pliberka.

Grožnje z bombami šolskim sestram v Velikovcu in koroški

deželni vladi in žandamerijski postaji v Sinči vasi so zaostrile protimanjšinsko gonjo v deželi. Ob nevtralnem, razumevajočem in spodbujajočem zadržanju dela koroškega tiska so se nemško-nacionalni aktivisti ohrabрили in polagoma je prišlo tudi do dnevnih akcij. Žandarmerijo so postavili v zasede in ob dvojezične table, dobili so ojačitev iz zgornje Koroške in iz drugih predelov Avstrije. Praktično pa je bilo to brezpomembno. Haas in Stuhlpfarrer pišeta o zadržanju oblasti v knjigi „Die Slowenen in Kärnten“: „Državna oblast je popuščala, notranji minister se je bal konfrontacije, eksekutiva je prekritih rok gledala, kako so

s krajevnimi tablam demontirali tudi veljavni zvezni zakon, ne da bi tudi pozneje izvajali zakon in ne da bi sodnijsko zasledovali prekrške zakona.“

Tako je tudi razumljivo, da so se zadnje dni pred 10. oktobrom začele množične akcije proti dvojezičnim napisom. Okoli 400 ljudi se je npr. zbralo v Škocijanu in se spravilo nad dvojezične kažipote za Zgornje Zamanje in Šentvid v Podjuni. Orožniki so prišli spet prepozno. Akcije so se stopnjevale in napovedovali so tudi, da 10. oktobra ne bo več nobenih dvojezičnih tabel na Koroškem.

V noči med 9. in 10. oktobrom 1972 je prišlo do največje akcije proti dvojezičnim napisom in slovenski manjšini. Akcijska središča te „divje jage“ so bila v Škocijanu, Rožu in Gurah. Po desetooktobrskih proslavah so se zbirali nacionalistični nestrpneži in se v dolgih avtomobilskih kolonah pomikali od enega dvojezičnega napisa do drugega, ter jih ob spremstvu policije oddali pred deželno vlado v Celovcu. To je bil višek protislovenske eskalacije „pohoda proti dvojezičnim tablam“, ki ga je zaokrožilo 15. oktobra na KHD-jevskem zborovanju v Celovcu nad 10.000 Korošcev in vodstvo ÖVP in FPÖ! Od tega trenutka naprej se je tudi SPÖ začela umikati desno ekstremnemu nasilju.

je odločno izpovedala za čimprejšnje volitve, ker je prepričana, da ji to lahko samo koristi v tej težki situaciji. Nedeljski izid volitev na Švedskem jih je še potrdil v njihovem prepričanju.

V teh dneh se bo odločilo kdo bo v prihodnje vladal v ZRN. Ob začetku tedna so vsi bili mnenja, da bodo CDU, CSU in FDP te dni s „konstruktivno nezaupnico“ strmoljavili Schmidta in izvolili novega kanclerja. Hkrati pa bodo nadaljevali pogajanja za bodočo koalicijo in za termin naslednjih volitev. Prav glede volilnega termina so si bile meščanske stranke še sprte. Medtem ko pričakuje CDU od volitev absolutno večino, se liberalci bojijo, da niti ne bi preskočili 5 % ovire, ki je potrebna za sodelovanje v parlamentu.

Slovenski sindikati se pripravljajo na 10. kongres

V času od 11. do 13. oktobra letos bo v Cankarjevem domu v Ljubljani potekal jubilejni 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije, ki bo brez dvoma pomenil važen dogodek v zgodovini slovenskega delavskega razreda. To ne samo zaradi svojega jubilejnega značaja, marveč zlasti zaradi tega, ker bo prirejen v trenutku zapletenih družbeno-ekonomskih okoliščin in zato od njega pričakujejo, da bo s svojimi sklepi merodajno vplival na nadaljnje izboljševanje položaja delovnih lju-

se slovenska sindikalna organizacija že tedne temeljito pripravljala na svoj kongres, na katerem bo pravice in dolžnosti delegata imelo 786 ljudi, ki so jih izvolili na občinski ravni ter v raznih osnovnih organizacijah. Poleg delegatov pa bodo kongresu prisostvovali tudi delegacije iz drugih jugoslovanskih republik in pokrajin ter gostje iz nekaterih tujih držav. Iz Avstrije so povabili deželni vodstvi Avstrijske sindikalne zveze za Koroško in Štajersko, prav tako pa sta vabilo prejela tudi ZSO in NSKS.

OB PREDSTAVI DRAME J. WORMS TRGOVINA:

Posrečen nastop igralske skupine dunajskih študentov

Po dolgem času je Slovensko prosvetno društvo „Bisernica“ v Celovcu spet vabilo na kulturno prireditev. V organizaciji imenovanega društva je pretekli petek v modri dvorani Doma glasbe v Celovcu igralska skupina dunajskih študentov uprizorila dramo Joanne Worms, Trgovina. Z veseljem beležimo, da je prireditev uspela ta-

iniciativo. Uspe ji, da spremeni trgovino v posredovalno agencijo, ki bi interesentom priskrbela vse. Z namenom doseči cilj — bogastvo — uporablja vse bolj nekompromisna sredstva. V ospredju njenega mišljenja je zasebna korist. Prisili celo moža do kraje, ker si pričakuje, da jo bo privedlo v stremeljenju po bogastvu korak naprej. Še spret-

in Luisino aktivno nasilje, pri čemer je najvišja točka vojna.

Torej sta središče dogajanja na odru Leopold (Rupert Gasser) in Luisa (Fini Kelich); v njuno trgovino prihajajo: stranka (Martina Ogris), turist (Lipej Ogris-Martič), cesar (Maja Haderlap), zastopnica boja proti lakoti (Helena Verdel) in še policaj, stranka v črnem in gospod, katerih vloge prav tako upodabljajo nekateri zgoraj omenjenih igralcev. Drama Trgovina že po vsebini pritegne pozornost gledalca, ker so to igro naštudirali naši dunajski študentje, je naše zanimanje bilo tem večje. Čeprav igra v začetku ni bila tako prožna, so igralci v drugi polovici postali bolj sproščeni. K temu je brez dvoma doprinesla naraščajoča napetost dogajanja na odru. Kajti generalna izpoved drame Trgovina prav v zaključnih scenah dobiva svoj višek namreč, ko Luisa posreduje prodajo orožja vsake vrste, celo atomske bombe. V teh prizorih je prišla do izraza vsa angažiranost dunajskih študentov, ki so že v izbiri komada in potem še v zavzeti igri prikazali svojo skrb za ohranitev miru v svetu in njihov boj proti korupciji, izkoriščanju revnih in za dosego enakopravnosti vseh zasužnjenih narodov.

Dunajski študentje so, kot je v pozdravnih besedah v imenu SPD „Bisernica“, povedala Marija Jurič, napravili pogumen korak v izbiranju gledaliških tem, ki obravnavajo čas v katerem živimo. Tako v dramo Trgovina ne gledamo zgolj igro, ampak nam je to odsko delo tudi v premislek, kaj kot posameznik lahko storimo, da ne bi prišlo do katastrofe, kot jih doživljamo v Libanonu, Južni Ameriki in še kje.

Režijo je imela na skrbi Helena Verdel, ki je poleg tega sodelovala še kot igralka in šepetalka. Njej izrekamo vse priznanje in željo, da bomo na tem področju še slišali o njej, saj je Trgovina dokazala, da ima talent. Priznanje pa velja tudi vsem igralcem, ki so nastopali v dramo Trgovina, nenazadnje tudi Tomu Weissu, ki je skrbel za tehnični potek predstave.

Marija Jurič je ob tej priložnosti lahko pozdravila tudi konzula SFRJ v Celovcu Alfonsa Naberžnika, člana izvršnega odbora ZSO dipl. inž. Francija Einspielerja, predsednika Združenja staršev dipl. trg. Janka Uranka, zastopnika SPZ Hanzeja Weissa, ravnateljico dijaškega doma SŠD v Celovcu Ančko Kokot in druge.

Odmev

Lepi in bogati dnevi srečanja zastopnikov pisateljev narodnih manjšin na Obirskem so nam zapustili živ spomin in opomin za neprestano delo prosvete v našem življenjskem prostoru, ki ga nam je še pustilo tisočletno pomemčevanje. Opo-minja nas, da moramo skrbeti, delati za zdrav razvoj naše manjšine ob trdem plotu, ki ga nam postavlja bogati, močni gospodar in ki slabo sliši zapoved: „Močni naj pomaga slabšem!“

Mi pa vemo, da bomo z našim delom in zvestobo ohranili — svoj dragi dom! Iz predavanj in razgovorov smo spoznali, da smo teptani hlapci — obenem junaki, ki na svojih ramah prenašamo odgovorno, težko delo — „hlapca Jerneja“.

Literarno srečanje nam je naročilo, da moramo zopet junaško stopiti na staro, pravo pot, za reševanje problemov, ki jih nalaga naša situacija, in to je: Resna vzgoja mladine!

Udeleženka seminarja

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

VABI NA

seminar o dvojezičnosti

ki bo v soboto in nedeljo 2. in 3. oktobra 1982 v prostorih bivše kmetijske šole v Podravljah s sledečim dnevnim redom:

sobota, 2. oktobra 1982

- 17.00 Slovenska kultura in dvojezičnost (uvodni referat)
Dosedanje izkušnje in naloge v bodoče
- 18.00 Univ. doc. dr. Dietmar Larcher (celovška univerza):
„Potreba in vrednost materinščine za razvoj človeka“
- 19.00 Skupna diskusija (plenium)

nedelja, 3. oktobra 1982

- 9.00 Diskusija v štirih delovnih krožkih
 - a) sodelovanje z društvi sosednjega naroda
 - b) 26. oktober (prireditve „Dober večer, sosed“ in Oktobrski tabor)
 - c) prireditve za turiste
 - d) dvojezičnost v društvu in v okviru slovenskih kulturnih skupin
- 11.00 Skupna diskusija
- 13.00 Zaključek seminarja.

Prireditelj na seminar vabi prosvetaše krajevnih društev in vse, ki se za to problematiko zanimajo. Udeleženci seminarja se pri SPZ lahko prijavijo pisмено ali po telefonu (0 42 22) 32 5 94 ali 33 1 08.

O d b o r

Jubilej Delavske enotnosti

Delavska enotnost, glasilo Zveze sindikatov SR Slovenije, letos slavi 40-letnico izhajanja. Ta jubilej bodo posebno počastili na prihodnjem, 10. kongresu Zveze sindikatov Slovenije 11. oktobra letos v Cankarjevem domu v Ljubljani. Tedaj bodo namreč odprli razstavo o štiridesetletnem razvoju delavskega in revolucionarnega tiska na Slovenskem. Založba Delavska enotnost bo izdala tudi posebno brošuro, ki bo prikazala vlogo glasila pri krepitvi gibanja Delavska enotnost. Kajti tudi glasilo Delavska enotnost je nastalo kot izraz prizadevanj za izgrajevanje enotno-

sti slovenskega delavskega razreda, ki so se pojavila v predvojnih letih.

Razstava „40 let gibanja in časopisa Delavska enotnost“ pa ne bo edini dogodek v jubilejnem letu. Uredništvo glasila Delavska enotnost bo v nekaterih večjih delavskih središčih pripravilo tudi okrogle mize o vlogi sindikalnega tiska in možnosti nadaljnega razvoja glasila Delavska enotnost.

Uredništvu Delavske enotnosti čestitamo k jubileju in želimo tudi v bodoče mnogo uspeha pri širjenju napredne revolucionarne miselnosti.

Kulturna izmenjava dveh mest

Pred kratkim smo v avstrijski televiziji gledali oddajo o mestih Gradec in Maribor, oziroma njunih predstavitev ter o sodelovanju, ki se v teh dveh mestih avstrijske in slovenske Štajerske odvija na različnih področjih. Moramo reči, da je bila oddaja, katero sta pripravila Günther Ziesel in Slavko Jug, zelo slikovita. Vsebinsko pa je bilo povedano razmeroma malo. To kajpada ni očitek kreatorjem oddaje, ampak iz le-te izhaja dejstvo, da se med tema sosednjima mestoma dogaja malo, kar bi poročevalca lahko povedala gledalcem. Zato sta se bolj omejila na zgodovino mest in njunih razvojov v obdobju povojnih let. Seveda je bilo povedano, da Gradec in Maribor sodelujeta na gospodarskem področju, v kulturi, športu in na področju zdravstva.

Na tem mestu nas predvsem zanima sodelovanje na kulturnem področju, ki je prej bilo bolj sporadično, zdaj pa naj bi taka izmenjava postala redna. To se je zgodilo na področju gledališča, saj je letos že prišlo do medsebojnega gostovanja mariborskega in graškega gledališča. Pred kratkim pa so v Mariboru gostovali trije književniki iz Graza in sicer Alois Hergouth, Otto Eggenreich in Helmut Eisendle. Avtorji so svoja dela brali v izvirniku, njihove prevode v slovenščino pa sta prebrala Kajetan Kovič in Slavko Jug. Tudi na tem področju je bilo dogovorjeno, da bo-

do mariborski pisatelji v doglednem času vrnili obisk kolegom iz Graza. Literarni večer je bil v kazinski dvorani SNG Maribor in je bil zelo dobro obiskan.

Taki stiki so brez dvoma potrebni in koristni, saj poglobljajo medsebojne vezi med obema sosednjima mestoma in s tem tudi doprinašajo k boljšim odnosom med sosednjima državama. Ob tem pa ne moremo mimo ugotovitve, da je Društvo pisateljev v Mariboru svojčas gojilo redne vsakoletne stike s pisatelji slovenskega jezika na Koroškem. Še dobro so nam v spominu obiski mariborskih pisateljev pri nas na Koroškem in tudi vtisi naših pisateljev z obiskov v Mariboru in okolici. Čeprav so ti stiki v zadnjih letih zamrli nimamo namena iskati pravega vzroka in krivdo valiti na eno ali drugo stran. Vsekakor je znano, da je to povezavo z naše strani imela na skrbi SPZ. Novi prdседnik DSP v Mariboru Tone Partljič je ob svoji izvolitvi dejal, da bodo mariborski pisatelji obiskali tudi Koroško. Prav bi bilo, da bi do obnovitve teh obiskov, ki so trajali skoraj dvajset let, spet prišlo, ker je povezava z matičnim narodom za nas koroške Slovence življenjsko važna, posebno med besednimi umetniki pa je to neobhodno potrebno, saj si ob rednih medsebojnih snidenjih izmenjujejo in pridobivajo nove pobude za njihovo ustvarjanje.

ko z vidika udeležbe, posebno pa kakovostnega nastopa igralske skupine študentov. Le-ti so se namreč lotili dramskega dela s sodobno družbeno kritično vsebino, ki je od posameznih igralcev zahtevalo veliko napora.

Zakaj gre v dramo Trgovina? Leopold in njegova žena imata majhno trgovino, v kateri prodajata gumbce in vezalke. Medtem ko je neambiciozni Leopold zadovoljen z enoličnim življenjem, si Luisa pričakuje nekaj več. Zaradi Leopoldove neambicioznosti prevzame Luisa

nejša je „zastopnica proti lakoti“, ki Luisi matematično dokaže, kako koristno je podpiranje nerazvitih držav, saj so „nerazviti“ precej dražji ko se začnejo upirati. Ta odnos do narezvitih držav pride še bolj do izraza ob podpiranju „lokalnih vojníc“, ki povzročitelje — katerih edini namen je profit pri prodaji orožja — zaradi oddaljenosti ne prizadene. Nasilje je bistvena sestavina in tema drame Trgovina. To nasilje lahko razdelimo na Leopoldovo pasivno nasilje do Luise, ki ga je izvajala petnajst let

120-letnica Slomškove smrti

V Mariboru so preteklo nedeljo priredili slovesnost ob 120-letnici smrti lavantinskega škofa Antona Martina Slomška. Kot znano, je škof Slomšek prešel v zgodovino slovenskega naroda kot borec za narodnostne pravice in je leta 1859 prenesel sedež lavantinske škofije iz pomembnega št. Andraža v Maribor.

Slovesnosti, ki je bila v mariborski stolnici, so se udeležili ljubljanski, beograjski, lenški in maribor-

ski škofje, delegaciji pa sta poslala še graški in celovski škof. Slovesnosti pa so prisostvovali tudi predstavniki pravoslavne in evangelistične cerkve ter predstavniki družbeno političnih organizacij občine Maribor. O zaslugah škofa Antona Slomška je najprej spregovoril mariborski škof dr. Kramberger, zatem ljubljanski metropolit dr. Šuštar. V imenu slovenskih kulturnikov pa je spregovoril prof. Mirko Mahnič.

Avstrijska poezija na večerih poezije v Strugi

Konec avgusta so v Strugi ob Ohridskem jezeru potekali 21. mednarodni večeri poezije. Tokrat je ta velika literarna prireditev stala v znamenju sodobne avstrijske poezije. 27. avgusta je bilo namreč prvič pred tako široko mednarodno javnostjo predstavljena avstrijska poezija 20. stoletja. Izbor za ta večer sta pripravila P. P. Wiplinger in H. Kuhner in sicer iz dvojezične angleško-nemške antologije „Lyrik: Österreich: heute“. Razen tega je gradiščanski pesnik P. Tyran prepesnil še izbor avstrijske poezije v srbohrvaščino, medtem ko so za prevode v makedonščino in francoščino poskrbeli prireditelji sami. Uvodni referat je imel avstrijski pesnik P. P. Wiplinger, ki je pod naslovom „Die österreichische Lyrik nach 1945“ podal stanje avstrijske lirike po letu 1945. Ob tej priložnosti so predstavili tudi malo antologijo „Österreichische Lyrik des 20. Jahrhunderts“, prevedeno v makedonščino. V tozadevnem tiskovnem poročilu pa ni povedano, ali so v imenovani antologiji zastopani tudi koroški slovenski in gradiščanski hrvaški pesniki.

Letošnjih večerov poezije v Strugi se je udeležilo 300 pesnikov iz 40 držav iz vzhoda in zahoda, ki so ob tej priložnosti v Strugi in drugih krajih Makedonije brali iz svojih del. Osrednja osebnost večerov poezije v Strugi je bil romunski pesnik Nikita Stanescu, dobitnik letošnjega „Zlatega venca“, katerega so mu prireditelji struških večerov poezije dodelili za njegove izredne dosežke na področju poezije.

Letos so v Strugi zastopali Avstrijo Peter Paul Wiplinger, Gert F. Jonke, Herbert Kuhner in predstavnik gradiščanskih Hrvatov, pesnik Peter Tyran.

Po prireditvi v Strugi je v Tetovem, blizu Skopja, bil mednarodni kongres prevajalcev, na katerem so Avstrijo zastopali P. P. Wiplinger, H. Kuhner in P. Tyran. Prva dva sta na kongresu govorila o prevajanju, ki je proces komuniciranja in o tozadevnem posredovalnem učinku in o odnosih med avtorji. Gradiščanski Hrvat P. Tyran pa je govoril o problemih prevajanja malih literatur, pri čemer je izhajal iz gradiščansko-hrvaške stvarnosti.

Uspešen razvoj Posojilnice Pliberk

V nedeljo 22. avgusta je imela Posojilnica Pliberk svoj redni občni zbor. Predsednik Lipej Kolenik je pozdravil člane, zastopnika Zveze slovenskih zadrug v Celovcu, zastopnike mešanih podjetij in krajevnih zadrug. Zadržniki so se spomnili umrlih članov in pokojnega predsednika nadzornega odbora ekonomskega svetnika Mirka Kumra - Črčaja, ki je bil vseskozi od leta 1949 naprej odbornik in predsednik. Tako je spremljal in usmerjeval delo Posojilnice iz težkih poveljnih časov do izgradnje nove hiše.

V svojem obširnem poročilu je predsednik upravnega odbora Lipej Kolenik nakazal razvoj in delo od vselitve v novo hišo do danes. Povedal je, da je izgradnja hiše stala skoraj 5 milijonov šilingov in da se ni bilo lahko odločiti za to investicijo. Razvoj v zadnjih letih pa je pokazal, da se je ta investicija stoodstotno izplačala. Posojilnica je z novo hišo, z avtomatsko obdelavo podatkov in hitrim ter vestnim poslovanjem dobila ugled. Odborom in poslovodjem je uspelo pridobiti veliko število članov in nagovoriti vedno več ljudi za poslovanje s Posojilnico. V dobi poročanja se je obseg posameznih poslov podvojil, promet pa je narasel za 200 odstotkov. Čeprav so tudi stroški znatno narasli, Posojilnica posluje aktivno in letni računski zaključek izkazuje dobiček.

Ob močni konkurenci se je Posojilnica v Pliberku uveljavila in je prisotna v gospodarskem življenju mesta in okolice. Z izgradnjo nove hiše, so dobile tudi krajevne in osrednje kulturne, politične in go-

spodarske organizacije prostore za seje, predavanja, tečaje in manjše prireditve.

Kot soustanovitelj firme Topšport je Posojilnica tudi prispevala svoj delež za delovna mesta v domačem kraju. Ob koncu svojih izvajanj se je predsednik zahvalil članom, vlagateljem, in poslovnim prijateljem za zaupanje domači kreditni zadrugi in za zavest krepitev naše gospodarske samopomoči. Odbornikom se je zahvalil za aktivno delo z željo, da bodo tudi v bodoče tako skrbno in vestno opravljali svoje funkcije, ker še je treba pridobivati novih članov in vlagateljev.

Po potrditvi letnih računskih zaključkov do konca leta 1981 in podelitvi razrešnice je poslovedeči podpredsednik Zveze slovenskih zadrug dr. Mirt Zwitter obrazložil in prečital revizijsko poročilo, ki ga je sestavil revizor Zveze. Ugotovil je, da je poslovanje v redu in vodenje knjig in listin vzorno.

Kakor povsod v državi so tudi Posojilnice začele razmišljati, da ustvarijo večje enote. Tako so v Pli-

berku sklenili, da se Posojilnici Šmihel pri Pliberku in Žvabek spoji s Posojilnico Pliberk. Združena Posojilnica Pliberk, ki bo postala močna kreditna zadruga, bo skupno lahko v večji meri služila povečanemu poslovnemu okolišu. Vsi člani bodo imeli iste ugodnosti in večje možnosti kreditiranja. S tem, da se bodo gotovi posli opravljali skupno, bodo imeli uslužbenci tudi več časa posvečati se strankam in jih vsestransko informirati.

V Pliberku se je v zadnjih letih veliko ustvarilo na združenem področju. Za Posojilnico je tudi Kmečki gospodarski zadrugi uspelo odpreti blagovno hišo, ki lahko oskrbuje potrošnike z vsemi artikli. Široka ponudba ni le za kmeta, temveč za vsako gospodinjstvo. Posojilnica je danes v stanju opravljati vse denarne posle in dajati vse vrste kreditov. Odbornikom Posojilnice predvsem pa predsedniku Lipeju Koleniku in poslovodjem je treba ob uspešnem delu čestitati.

Škocijan

V torek smo spremili k zadnjemu počitku na pokopališču v Škocijanu Miho Kačnika pd. Jogra iz Male vasi pri Škocijanu.

Podrobneje o tem zaslužnem rodoljubu bomo poročali prihodnjč. Svojcem in sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

Tamburaši iz Loč na seminarju v Crikvenici

Tudi letos so tamburaši iz Loč — in to že peto leto — bivali 10 dni na seminarju ob Jadranu. Pot jih je letos vodila v Crikvenico, v počitniški dom Železarne Jesenice, kjer so bili izvrstno postreženi, prenočevali pa so pri privatnikih. Denar za ta seminar si je 20-članski ansambel prislužil sam s poletnimi nastopi. Po tej poti bi se radi zahvalili organizaciji, ki je ta seminar omogočila s tem, da je krila potne stroške v Crikvenico.

V ospredju tega prijetnega bivanja ob morju so bile seveda vaje, katere je vodila Erika Wrolich. Nastudirali so 2 skladbi, po prireditvi mladega člana ansambla, Aleksandra Černuta: Uspavanka in pa Venček Starogradskih plesov. Od Hanzija Artača pa „Mati“.

V teku teh 10 dni so Korošci priredili tudi 2 koncerta v Dramalju, kjer so publiko navdušili s temperamentnim nastopom. Višek seminarja pa je bil dvourni koncert tamburašev na glavnem trgu v Crikvenici, v okviru Ribarskega tedna, kjer so mladi Korošci pred več tisočimi gledalci želi imeniten uspeh.

Vsem članom ansambla pa bo ostal za vedno nepozabeen vtis z izleta na Titov most, ki povezuje celino z otokom Krk.

Preteklo nedeljo so se tamburaši iz Loč vrnili na Koroško, rjavi od južnega sonca, z novimi melodijami v popotnih torbah, katere namestavajo predstaviti javnosti ob 60-letnici društva.

Šteben

Pred nedavnim smo spremili na zadnji poti na pokopališču v Šteben Gastl Franca iz Štebna. Umrl je v 68. letu starosti. Zadnje leto je bil težko bolan. Tudi zdravniki mu niso mogli pomagati. Bil je kmet, samski in najstarejši sin bivšega slovenskega župana, ki je bil v času Hitlerjeve strahovlade umorjen v koncentracijskem taborišču. Mnogo prezgodaj mu je kruta smrt pretrgala nit življenja. Pokojni je bil velik rodoljub in dobrohoten človek.

Pogrebni obred je opravil domači župnik Filip Millonig. Pokojnega Gastl Franca bomo ohranili v lepem spominu. Naj počiva v miru. Sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

Letos že z novo Elanovo skakalno smučko

Nove Elanove skakalne smuči P 200 — to so smuči z dvojnimi lokom krivine — so končno po velikih prizadevanjih dobile zeleno luč, da se lahko uporabljajo na vseh mednarodnih tekmovanjih v smučarskih skokih.

Bojba za priznanje teh skakalnih smuči je trajala skoro eno leto. O takšnih stvareh je namreč treba imeti dovoljenje od članov komisije za opremo pri FIS. Nove skakalne smuči PC 200 Elan z dvojnimi lokom krivine so varnejše in temeljito preskušene, ne samo od domačih skakalcev, temveč tudi od inozemskih. V letošnji zimski sezoni se bodo na skakalnicah že pojavili konkurenti s to novo Elanovo smučko. Škoda je le, da je sklep FIS prišel tako pozno, da bodo proizvajalci le težko mogli zadostiti potrebi po tej novi smučki.

Nova oblika konice skakalnih smuči je zaščitena v vseh državah, kjer se lahko pojavijo potencialni proizvajalci.

Kako zadolžene so zvezne dežele

Iz statistik je možno razvideti razne stvari, tako na primer, kako so zadolžene avstrijske zvezne dežele.

Najbolj zadolžena je zvezna dežela Gradiščanska. Z zaključkom lanskega leta je znašal dolg 1,34 milijarde šilingov ali osemnajstkrat več kot leta 1973. Zvezni deželi Gradiščanski sledi Koroška, ki je v zadnjih osmih letih svoj dolg povečala za trinajstkrat, tako da je znašal konec leta 1981 2,35 milijarde šilingov. Najmanj se je zadolžila dežela Tirolska, ki se je v istem obdobju zadolžila samo za dvakratno vsoto (1981: 2,46 milijarde šil.

Ugledni ameriški gospodarski magazin je pred kratkim zapisal, da je Avstrija — če se ne bo gospodarsko opomogla — v situaciji, da ne bo več mogla odplačati dolgov. Ta vest je vznemirila finančne in industrijske kroge Amerike in sploh je ugled Avstrije s to nezaslišano vestjo zelo okrnjen. Predsednik avstrijske nacionalne banke, prof. dr. Stefan Koren je to vest iz Amerike označil kot velik nesmisel ter poudaril da je Avstrija med tistimi državami na svetu, ki se ponašajo z najboljšo boniteto.

Šentjakob v Rožu - Miting Kladiiva

V soboto (18. 9. 1982 ob 19. uri) je Društvo prijateljev Kladiiva priredilo v Kulturnem domu v Šentjakobu svoj že tradicionalni miting, katerega se je udeležilo nad 300 ljudi.

Miting pod geslom „Naš jezik — naša pravica“ je opozarjal na obletnico posebne vrste. Saj je minilo 10 let od tega, odkar so desnoekstremistične sile po celi južni Koroški podirale dvojezične napise in to seveda z bolj ali manj prikrito „podporo“ treh v deželnem zboru zastopanih strank. To vzdruže se vse do danes ni spremenilo. Iz dneva v dan smo soočeni z najrazličnejšimi diskriminacijskimi primeri.

Kladiivarji so si kot kraj prireditve izbrali prav občino Šentjakob, kjer so na licu mesta demonstrirali „uspešno“ politiko trostrankarskega sporazuma.

Anton Gabriel, odbornik Socialne gospodarske skupnosti v Šentjakobu, je v svojem pozdravnem govoru opozoril poleg drugih protimanjšinskih ukrepov v občini prav na zadnji primer diskriminacijske občinske kulturne politike, ki je na t. i. „Kulturnih dneh“ jasno pokazala Slovincem, da so nezaželeni.

Monika Srienc, zastopnica Kladiiva, je v svojem govoru opozarjala na številne primere protislovenskega značaja in apelirala na etnotnost med Slovinci: „Proti taki in drugi diskriminaciji bomo uspeli

samo, če bomo vsi narodno zavedni Slovenci enotni — ne v smislu stranke, temveč v smislu akcijske etnotnosti, ker narod ni stranka...“.

Franci Rasinger, zastopnik krajevne frakcije KPA v Šentjakobu je videl uspeh narodnostne politike v skupnem upoštevanju tako socialnega kot narodnostnega vprašanja.

Kulturni program je bil zelo široko zasnovan, saj se je v njem izražala celotna paleta začenši od narodne pesmi pa tja do prikaza družbenokritičnih vsebin kot so to prizadevanje za mir in prijateljstvo med narodi, boj proti desnemu ekstremizmu, zahteva po upoštevanju človeških pravic itd.

Nastopali so razni bolj ali manj znani umetniki in skupine kot so to: Eda in Silvija Velik, Marinka Lugič, Verdel & Decken, Heino Fischer, Emil & Co, Monika Zeichen, Weitblick, Roter Gamsbart ter Ljubljanski oktet, ki je bil deležen bučnega aplavza in brez dvoma dokazal, da sodi v vrh slovenske zborovske umetnosti. Skupina „Original fiderel Kaktus“ pa se je predstavila s koroškim večerom posebne vrste in nam z izrazitimi in zelo učinkovitimi recitacijami nemškonalnih besedil soočila s preteklo in današnjo stvarnostjo naše Karantanije.

Ob prijetni glasbi, pogovorih in plesu smo mnogi ostali še do zgodnjih ur.

SREČANJE IN POHOD NA OJSTRO

(v soboto 25. in nedeljo 26. septembra 1982)

- v soboto ob 16. uri začetek programa v mladinskem centru na Rebrci — predavanja. Zvečer veselica miru (piknik)
- v nedeljo ob 7. uri odhod na Ojstro. Ob 11. uri večjezična maša na vrhu. Srečanje ob vsakem vremenu. V primeru slabega vremena je možna sprememba programa

Prireditelj: Katoliška mladina

SEMINAR O OBLIKOVANJU LITERARNIH TEKSTOV

(stilistične vaje ob konkretnih besedilih slovenskih koroških ustvarjalcev) v nedeljo 26. septembra 1982, od 8.—12. in od 14.—17. ure v prostorih kluba Prežihovega Varanja, Celovec, Benediktinerplatz 5/1

Strokovno vodstvo: univ. as. Tone Pretnar in univ. as. Miran Hladnik Seminarja se lahko udeleži vsak

Prireditelj: Društvo slovenskih pisateljev Avstrije

RAZSTAVA SLOVENSKEGA IMPRESIONISTOV

v Koroški deželni galeriji v Celovcu, Burggase 8. Razstava je odprta še do 30. septembra.

KONCERT

slovenska liturgija, P. I. Čajkovski, Marijine pesmi

v nedeljo 26. septembra 1982 ob 19.30 uri v farni cerkvi v Šentilju. Nastopa zbor Anton Förster iz Ljubljane, vodi Jože Fürst. Prireditelj: Katoliška prosveta

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku sporoča, da napovedana igra Kluba slovenskih študentov na Dunaju, TRGOVINA, v petek 24. 9. 1982 pri Schwarzlnu, zaradi boleznih v igralski skupini

ODPADE

SPD „Gorjanci“ vabi na VESELICO GORJANCEV ki bo 2. oktobra 1982 ob 20. uri pri Puschnigu v Šentkandolfu. Za ples bodo igrali „Fantje iz Podjune“.

OKTOBRSKI TABOR

9. oktobra 1982 pri Šoštariju v Globasnici. Začetek ob 14.30 uri s sporedom za najmlajše. Ob 16.30 glasbeni spored, ob 17.30 aktivna razprava vseh navzočih na temo: „Tvoje prve izkušnje z diskriminacijo“. Ob 19. uri večerni spored.

Na Oktobrskem taboru sodelujejo: skupina Kikeriki z otroškim gledališčem, lutkovna skupina „odra mladje“, glasbene skupine Atemlos, Emil & Co., Karl Gott, Otroci socializma iz Ljubljane, skupina ZOT & Andrea Maffei iz Bozna in drugi.

V petek, 8. oktobra 1982 bo ob 18. uri na univerzi v Celovcu koncert s skupinami: Atemlos, Karl Gott, Kundalini, Otroci socializma.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli vabi na prireditve

ŠTAJERCER POJEJO IN IGRAJO

v soboto 25. septembra 1982 ob 20. uri v farni dvorani v Železni Kapli. Nastopajo: godba, zbor in ansambel „Veseli Štajerci“ PD „Svoboda“ Sladkogorska Sladki vrh

SLAVNOSTNA PRIREDITEV ob 60-letnici SPD „Jepa-Baško jezero“

v soboto 25. septembra 1982 ob 20. uri v kulturnem domu v Ločah.

Sodelujejo:

Domači moški pevski zbor mešani pevski zbor „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu tamburaški ansambel mladinski pevski zbor plesna skupina Dorfgemeinschaft glasbena skupina ZSM

Častno pokroviteljstvo: župan inž. Helmut Hatze

Prisrčno vabljeni!

Vabilo na dramo Jeannine Worms TRGOVINA

● v nedeljo 26. septembra 1982 ob 10.30 uri pri Kovaču na Obirskem

Prireditelj Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem

Gostuje: Klub slovenskih študentov na Dunaju

Igra

„FRANČIŠKOVA BLAŽENOST IN TRPLJENJE“

v soboto 25. septembra 1982 ob 20. uri v farni dvorani v Šmihelu.

Nastopajo učenke strokovne šole za ženske poklice v Šentpetru pri Šentjakobu v Rožu.

Prireditelj: KPD v Šmihelu

Z Mariborčani v Karavankah

Libuče — dva pogreba

V soboto in nedeljo je Slovensko planinsko društvo imelo v gosteh planince Planinskega društva Maribor „Matica“ iz Maribora. Med obema planinskima društvoma obstoja že dolgoletno prijateljsko sodelovanje v obliki medsebojnih obiskov oziroma izletov.

Tokrat so jih naši planinci popeljali na Tolsto Košuto in na Jepo. V soboto so se srečali v Selah in se skupno podali na pot proti Tolsti Košuti. Posebnost sobotnega izleta je bila ta, da je Slovensko planinsko društvo v Meleh pod ne-

belo-rdeče barve. Na belem polju je napis 1500 m in Meli (Mela), na rdečih poljih pa je zapisano SPD Celovec in SAV Klagenfurt.

S tega mesta se nudi veličasten pogled v Meli, to je v skalnati labirint samih stolpov, med katerimi

radi pomanjkanja časa, brez da bi se povzpeli na vrh, vrnili v dolino. Hoteli so namreč še pred nočjo priti na Bleščečo, in med potjo še obiskati Miklnovo domačijo na Svatnah, kjer je bila doma Miklova Zala. Pri Miklno so planince prisrčno sprejeli, za popotnico pa je Mikl dal še steklenico žganja, in na ta plemenit način demonstriral prisrčno povezanost domačinov do slovenskih planincev. V temni noči so pripihali v koč, ki je bila že zakurjena in pripravljena za sprejem gostov.

V nedeljo zjutraj so bili planinci že zgodaj pokonci, kajti čakala jih je Jepa, da jo obišejo. Da bi lažje spešili pot na Jepo, jih je Tonči pred odhodom nasitil s koruznimi žganci. Z Jefe se je nutil lep pogled v Julijce, še prav posebno na „starega“, na Triglav. Bil je lep sončen in neprevroč dan, pravi dan za planince. To prijetno vzdušje pa je motilo nekaj, kar prav gotovo ni mogla storiti planinska roka, da je vpis v knjigo predsednika PD Maribor Vlada Stojana (prvi vpis na novi strani) bil odstranjen. Vlado Stojan je bil 50 minut prej na vrhu kot ostali. Ko so se Mariborčani vpisovali, so ponudili knjigo tudi tov. Stojanu, ki pa je povedal, da se je že vpisal, vendar njegovega podpisa ni bilo več v knjigi (list je bil iztrgan). Vsekakor obsojanja vredno dejanje. To razočaranje so si planinci ohladili v Bertini planinski postojanki na Borovščici s hladnim pivom. Na Bleščeči je lačne planince sprejel Tonči in jih nasitil, nakar so se poslovili z željo, da bi naše planince spet radi videli pri njih na Štajerskem.

Drage goste planince so spremljali po naših hribih Franci Kropiv-

Skrinjica za vpisno knjigo

nik, Lubo Urbajs in Karl Sokol. Bila sta dva lepa dneva, ki bosta našim in gotovo tudi mariborskim planincem ostala v prijetnem spominu.

Pred nedavnim smo na libuškem pokopališču pokopali Marijo Opetnik iz Drveše vasi. Rajna je bila zaradi ohromelosti dolga leta priklenjena na bolniško posteljo in navezana na tujo pomoč. Svoj teški položaj je prenašala z neverjetno potrpežljivostjo. Številni obiskovalci so jo vedno našli pri dobri volji. Veliko priznanje velja vsekakor sinu Mateju, ki ji je bil takorekoč noč in dan na razpolago, da bi ji tako olajšal trpljenje. Glavno razvedrilo ji je bilo čtivo, s katerim si je krajšala čas in bila na ta način o vseh dogodkih na tekočem.

Pokojna je izhajala iz Bošankove hiše v Dobu, zato se je njenega pogreba udeležilo tudi mnogo njenih ožjih rojakov. Z možem Matijem sta si svojčas postavila novo hišo.

O B I Š Č I T E

Werner Bergovo galerijo

V P L I B E R K U

Bila je srečna družina, ko sta za naraščaj dobila dva fanta. Kot zavedna Slovenca sta vložila ves trud, da bi prenesla to zadevnost tudi na potomstvo, kar v danih okoliščinah ni vedno lahko. Prišla je vojska, ki je kruto posegla v to idilo mirnega družinskega življenja, ko je moral tudi njen mož na fronto za tuje interese, od koder se je ranjen in na smrt bolan po vojni vrnil samo še umret na svoj dom. Smrt njegovega moža je bila zanjo velik udarec, ki je strl in prekrižal marsikateri načrt. Na njegov grob je rajna dala postaviti spomenik s slovenskim napisom, kar je vendar samo po sebi umevno, ki pa je bil pozneje iz nerazumljivih vzrokov odstranjen in zamenjan z drugim.

Za pričakovati bi bilo, da bi se je, kakor tudi njenega moža, ki sta bila zavedna Slovenca v znak kulturnosti, na nagrobni plošči spomnili s slovenskim napisom, ki bi svetu oznanjal, da tukaj počiva dvoje, v življenju slovensko čutečih src, v smislu Cankarjeve „Bele krizanteme“.

Dobro mater Opetnikovo gospo bomo ohranili v blagem in nepozabnem spominu.

Prav tako smo pred nedavnim na libuškem pokopališču položili k zadnjemu počitku Johano Žik, pd. Jirgičevo mater iz Zgornjih Libuč. Pokojna mati je izhajala iz mnogoštevilne družine in je morala kaj kmalu okusiti „dobrote“ tega sve-

ta kot dekla ali služkinja raznim gospodarjem. V mladih letih se je poročila z možem Francem, ki je bil delavec-železničar. Skupno sta si s pridnostjo ustvarila domače ognjišče in pa znosnejše vsakdanje življenje. Pokojna mati se nikoli ni ustrašila dela, kajti delo ji je bilo vodilo vse njeno življenje. Kljub temu pa je našla še čas za prosvetno dejavnost, zlasti za petje. Mnogo let je s svojim lepim glasom prepevala v cerkvenem zboru. Zapela je vedno rada tudi takšne pesmi, ki se jih danes le redkokdaj čuje. Jirgičeva mati se svoje pripadnosti nikoli ni sramovala ali zatajila svojega materinega jezika. Tudi svoje otroke je učila spoštovanja materinščine in jih vzgojila v zavedne člane naše narodne skupnosti. Čeravno pokojnici ni bilo usojeno, da bi se rodila v razkošju, pa ji je z možem, s skromnostjo in pridnostjo le uspelo, da pri hiši ni primanjkovalo kruha. Še drugim ga je dajala. Kot zvesta članica našega naroda si je želela, da bi ji ob grobu v slovo zapeli domačo pesem. To željo ji je rad izpolnil moški pevski zbor „Kralj Matjaž“ iz Libuč.

Na njeni zadnji poti so jo spremljali številni žalni gostje in ji tako izkazali zadnjo čast. Naj ji bo zemlja lahka. Svojem izrekamo globoko sožalje.

Sele

V nedeljo popoldne je bilo v Selah zelo prijetno in veselo. Povod zato je bila prireditev v okviru 80-letnice organizirane prosvetne dejavnosti v Selah. Na programu je bil folklorni nastop z gorenjskimi, koroškimi in prekmurskimi plesi, popestrjenimi z originalnimi narodnimi nošami. Prireditelj tega folklornega popoldneva je bilo Katoliško prosvetno društvo „Planina“ v Selah. Posebnost te vsakakor privlačne prireditve pa je bila pristna selska ohcet.

Prireditev je obiskalo mnogo ljudi, kako tudi ne, ko pa je bilo tako lepo vreme. 80 let organizirane prosvetne dejavnosti so selski prosvetaši res lepo opravili in lahko so ponosni, da imajo takšno dolgoletno prosvetno tradicijo. Med žetivami in strmim ostenjem Košute se je razlegala lepa slovenska pesem in glasba ter naznanjala, da rod pod Košuto kot nekdanj opravljajo poslanstvo svojih prednikov, da si in ostaneš zvest svoji domači govorici in svojemu ljudstvu. Nedeljska prireditev je bila lepa manifestacija kulturne dejavnosti, ki je porok, da naše ljudstvo ne bo izumrlo.

Nedeljsko prireditev je snemala tudi avstrijska televizija (ORF).

Šentjakob — Plezovčeve mame ni več

Z nekoliko zamude poročamo o smrti Franciske Meschnig, p.d. Plezovčeve mame, ki je po težki boleznini umrla v 88. letu starosti. Pogreb je bil ob veliki udeležbi pogrebcev na Brnci.

Plezovčeva mati je bila doma v Šentjakobu. Bila je kmetica. V njenih mlajših letih pa je bila za tiste čase izjemna osebnost. Najprej je služila v Švici pri gospodi, pozneje pa celo na kraljevem dvoru v Beogradu. To službo, ki ji je zelo ugajala, ji je priskrbel župnik Maierhofer p.d. Kranjčev Hani izpod Jerberka. Pokojna Franciska Meschnig je bila zelo razgledana žena in zavedna Slovenka. Neizmerno je ljubila svoj domači kraj in celo pisala o njem, da se ji mnogo bolj dopade kot Švica. Mnogo sveta je videla za tiste čase in vendar je v mislih bila vedno doma

na Koroškem. Pokojna je bila zelo inteligentna žena, ki je črpala svoje znanje iz knjig, ki jih je izredno rada prebirala. Rada je tudi pisala in ob priložnosti bomo tudi objavili njen prispevek o domačem kraju in o njenih doživetjih po svetu. Za tiste čase je bilo življenje Franciske Meschnig vsekakor nekaj posebnega, kar so lahko doživljali samo izbranci. Vendar svoj mir in zadoščenje je našla doma na domu na kmetiji, kjer sicer ni bilo tako lepo kot v Švici ali na jugoslovanskem dvoru, vendar pa domače. Okolje okoli Baškega jezera pod Karavankami, ji je bilo mnogo več kot vse ostalo, po načelu — ljubo doma, kdor ga ima.

Plezovčevo mamo bomo ohranili v lepem spominu, svojem pa izrekamo naše globoko sožalje.

Janko Kersnik

12

AGITATOR

DEVETO POGAVJE

V Borju je volivno gibanje rastle od dne do dne. Huda, brezobzirna agitacija se je pričela, katera je postajala tem silnejša in strastnejša, ker sta se pobijali dve domači, narodni stranki, kateri do sedaj nista poznali tako živega razkola. Da bi bili Nemci in Slovenci nasprotniki, teklo bi bilo vse agitatorno delovanje po starem izvoženem tiru, stari nasprotniki bi si z vajenim orožjem stali nasproti, obrabljenim in skrhanim v dolgoletnem, večletnem boju, in vse bi se vršilo po neki ukoreninjeni, vsled navade kodificirani metodi, katera bi sedanjega nasprotstva tudi med volitvenim gibanjem ne mogla poostri: a danes je bilo drugače! Dva sovražnika, do sedaj ena celota, en život, stala sta si nasproti, odslej razcepljena po tem ljutejšem sovraštvu, čimbolj sta poznala vsak slabosti in prednosti drugega. A kjer tu v medsebojnem predbacivanju niso več izhajali, tam so posegli v osebno življenje — to je bilo novo, hudo, a grdo orožje.

Na čelu ene strani je stal kandidat Hrast s svojim strastnim, a nič manj spretnim agitatorjem Korenom. Drugo stranko pa je vodil gospod Anton s skrivno pomočjo nemškega ali bolje nemškutarskega življa, kolikor ga je bilo v trgu; in ti niso delali nič manj vztrajno, premeteno in brezobzirno za svojega kandidata Medena. Prebivalstvo in brezobzirno za svojega kandidata Medena. Prebivalstvo in trg je štel okoli poldrugo stotino volivcev — bilo je že

podpihano in razsrjeno med seboj, da je težko najti primere.

„Kaj? — Tega doktorja bomo volili, tega oderuha, ki računa za vsako pisano stran po dva ali tri goldinarje!“ klical je klobučar Brtoncelj zvečer v krčmi.

„Aha, ti boš rajši volil tistega skopuha, kateremu še noben človek ni izvlekel krajcarja več iz žepa, nego je moralo biti; tistega babjaka — tistega...“ tako je odgovarjal mesar Koža ves razjarjen ter zadnjo besedo utopil v debelem požirku piva. Koža še ni bil pozabil afere z glavarjevim pinčkom in je bil povsod nasproten, koder je slutil vladne može.

V tem glasu so se vršili razgovori po krčmah in drugih javnih prostorih. Celotna inteligence se je polotila končno ta strast, kakor nalezljiva bolezen, in pojavi njeni so nosili znak mrzlične razburjenosti.

Stranki sta bili do sedaj enaki; agitatorji so znali, da bo pri volitvi odločilo jako neznatno število glasov, morebiti dva ali trije, in zato so napeli vse sile, da varujejo pridobljene in še pridobe nasprotne glasove.

Vse je bilo skoraj že urejeno, bojne čete štete — vendar je zmaga še visela na tem, kam se bo obrnil mož, ki je imel tehtno besedo v trgu, a kateri se do sedaj še ni bil oglašil. To je bil graščak Bole.

Odpotoval je bil v istini po nujnih opravkih in, ker se je v lesni trgovini, s katero se je on najbolj bavil, vršil prav tedaj važen preobrat, ni mogel tako hitro domov, kakor si je želel sam in kakor so to glasno in od dne do dne silneje zahtevali njegovi prijatelji.

Gospod Anton je dobro znal, kako nevarno bode zanj in njegovo stranko, ako se Bole pridruži Hrastovcem; a ker sam ni imel nikakega vpliva pri graščaku in tudi okrajni glavar ne — o Medenu pač ni bilo govoriti, kar je gospod Anton najbolje vedel — obrnil se je zviti kaplan do politič-

nih voditeljev v mestu ter jim razložil položaj. Nadejal se je tem potom kaj doseči.

Hrast pa je bil Boleta gotov in je ostro zavrnil nekoliko skeptičnega notarja Koprivca, ki je enkrat pri posvetovanju, pri katerem je bil govor o Boletu, malo neverjetno mignil z ramami. Tudi Koren se v svoji veri v Boleta ni dal omajati.

Po večkratnem pisarjenju in brzojavljanju sprejme Hrast vendar sporočilo, da se Bole vrne drugega dne proti večeru. Bilo je nekoliko dni pred odločilno volitvijo. Hrast, kateri je navzlic trdnemu prijateljstvu z Boletom vendar veliko važnost polagal na to, da se prvi snide in končno dogovori z graščakom, sklenil je pričakovati ga na Drenovem in se je že popoldne s svojo soprogo odpeljal tja; svojemu glavnemu pomočniku Korenu pa je naročil, naj pride proti večeru za njim.

Kdo je to rajši storil nego Koren? Po zadnjem pohodu je bil že večkrat pri Boletovih, kadar ni bilo silnih opravkov, in graščakinji se je vedno bolj priljubil. Sam pa se je od dne do dne bolj utapljal v svojo tiho, a tem strastnejšo ljubezen do Milice. Pred meseci bi se bil smejal temu čutu in vsakemu, kdor bi ga mu bil prerokoval; star je bil že blizu trideset let in vaju z mirnim očesom gledati v svet, kjer je v svojem mnogoletnem boju, ki ga je prebojeval za vsakdanji kruh, otrese se marsikaterih mladostnih vzorov in iluzij. A nekaj starega je bilo vendar še ostalo in sedaj, ko se ga je tako nenadno in tako silno polotila ta ljubezen, mogel je ta mož sanjati in sanjati kakor mladenič dvajsetih let. A skrival je svoja čutila, in čeprav so ljudje vedeli, da hodi večkrat na Drenovo, vendar se nikomur ni mogla vriniti misel, kaj je pravi povod njegovim pohodom. Edini Ruda je v svoji ljubosumnosti nekoliko slutil, a varoval se je ziniti kaj o tem.

Zdravilo za vzkipljivost

„Od nekdaj sem vzkipljive narave,“ pravi Gregor, „toda zdi se mi, da je zadnje čase še huje. Razburim se že zaradi najmanjše malenkosti. Potem ko si olajšam srce, mi je žal, da sem se spozabil. Poskušam popraviti, a ne vem, kako. Sam sebi škodujem, življenje mi postaja nevdružno. Nazadnje, ko sem vzkipljal, so mi popustile prav vse zavore. Zaradi neke nepomembne stvari sem nahrulil ženo, obkledal sem jo z vsemi mogočimi psovkami, malo je manjkalo, pa bi jo bil tudi udaril. Zbežala je v drugo sobo in se razjokala, od takrat ne govori več z mano. Kako naj se ji opravičim? Kako naj ji pojasnim, da sem pač takšne nagle jeze in da moji izbruhci ne pomenijo tega, kar se zdi.“

Zgodba o Gregorjevih izbruhih je dolga in za prizadete zelo mučna. Gregor opisuje napad tako: „Zdi se mi, kot da se mi zamegli pred očmi, vse se obarva rdeče. V obraz postanem zaripel, v telo mi je vroče. Ne vem, kaj se dogaja z mano. Po napadu sem izžet in utrujen, ne vem, kaj se je dogajalo.“

Ljudje so različnih nravi, nekateri se lažje sprijaznijo z dogodki, ki jih doživljajo, drugi pa niso kos napetostim, obremenitvam in razočaranjem. Ljudje, ki so navzven videti mirni in hladni, nosijo jezo v sebi. Če niso kos vsakdanjim težavam, zaradi zadrževanega nezadovoljstva pogosto zbolijo. Čir na želodcu dobi jo, ker se ne znajo in ne morejo sprostiti. Jezljivi in vzkipljivi ljudje pa obračajo svojo napadnost navzven. Hudo se razburijo, izgubijo občutek za mero. Njihovo razburjenje postane uničevalno, zagrabi jih želja, da bi na kakršen koli način uničili nasprotnika.

Človek, ki je nagle jeze in vzkipljiv, se ne more vedno obvladati, pa čeprav bi se še tako rad. Lahko pa se nauči shajati s svojim temperamentom. Opazuje naj se, kdaj ga največkrat pograbijo jeza, ob kakšnih priložnostih. Če bo poznal vzroke svoje vzkipljivosti, se bo lažje izogibal nevarnim srečanjem. Nekateri ljudje vzkipljijo, če se počutijo ogroženi, drugi takrat, ko vidijo, da kdo izrablja njihovo prijaznost, tretji takrat, ko se jim zdi, da niso deležni spoštovanja.

Vzkipljivemu človeku psihologi nikoli ne svetujejo naj se umiri in obvlada. Tak nasvet bi bil zgrešen in odveč. Če se človek zaveda neprimernosti svojega vedenja, če ve, koliko zla in neprijetnosti povzroči z izbruhom, bo lahko vnaprej preprečil najhuje.

Pomembno je, da človek prizna svojo napako. Zelo nagle jeze sem, vzkipljam ob vsaki malenkosti. Poskušam se obvladati, vendar mi včasih ne uspe. Prosim vas za razumevanje. Tudi če v jezi kaj rečem, tega ne mislim osebno. Ko jeza popusti, svoje besede vedno obžalujem.

Človek, ki je nagle jeze, naj si ne zapomni samo slabih lastnosti ljudi, s katerimi živi. Zakaj bi razmišljal v pomanjkljivostih in napakah drugih? To je zelo nevarno, lepega dne se lahko zgodi, da bo mera polna in da bo zaradi malenkosti vzkipljal. Namesto da godrnja sam pri sebi, naj sodelavcu, znancu, prijatelju takoj (in mirno) pove, kaj mu ni všeč. Pri tem naj pove tudi svoj čustveni odnos do sporne zadeve.

Koren je bil po mučnem in razburjenem delu zadnjih dni, ki so bili posvečeni sami agitaciji, prišel skoraj duševno utrujen na Drenovo. Boleta še ni bilo, pričakovali so ga stoprav zvečer, in vsa družba, domači dami in Hrast s soprogo, sedeli so kakor navadno na vrtu.

„No, je li kaj novega popoldne?“ vprašal je naglo doktor prišleca po prvih pozdravih.

„Nič, nič, hvala Bogu!“

„Zakaj hvala?“

„Ker je vse, kar smo v zadnjih dneh novega zvedeli o naši stvari — slabo!“

„Skoraj da prav pravite!“ pritrdi doktor s posiljenim nasmehom.

„Oh, pustita vendar to grdo politiko,“ kara Hrastova soproga, „nocoj boste še dovolj govorili o njej — a sedaj nas ne mučita z volitvami!“

„Prav pravite!“ pritrdi Boleška.

„To vam je grozno!“ nadaljuje doktorica. „Mojemu soprogu že štirinajst dni nobena jed ne gre v slast, ne je skoraj ničesar in nobena stvar mu ni po volji!“

„Oh, pusti, pusti to, Katinka,“ smeje se Hrast, „v malo dneh bomo pa zopet kakor prej!“

„In ta razdor, to opravljanje in kričanje — oh, vsega je že dovolj, vsega!“

„Pustimo politiko,“ hitel je sedaj Hrast, „kratek whist bi vam morebiti bolj ugajal, milostiva?“

Boleška je z veseljem pritrdila in kmalu so vsi trije sedeli pod košato platano pri kartah.

Koren pa se je sprehajal z Milico po prostornem vrtu. Razgovarjala sta se največ o očetovem prihodu, katerega so že vsi tako željno pričakovali — in poleg tega tudi o onem perečem dnevnem vprašanju, ki je vse živo zanimalo. Zavila sta skoraj nehote iz vrta ven k ribnjaku, kjer še nista bila od onega usodepolnega večera.

Nekaj o drobovini

Drobovina je cenjeno živilo, ker je bogat vir živalskih, to je polnovrednih beljakovin, rudninskih soli in vitaminov. Po količini beljakovin jo lahko vzporejamo z mesom, le možgani jih vsebujejo nekaj manj, zato pa imajo več rudninskih soli, posebno fosforja, natrija in kalija. Jetra prednjačijo po železu in vitaminu A, zato jih priporočajo slabokrvnim. Največ vitamina A je v govejih jetrih. Z 10 dag govejih jeter pokrijemo več kot osemkrat dnevno potrebo po vitaminu A in več kot trikrat potrebo po železu, s svinjskimi pa celo osemkrat več. Veliko železa vsebuje tudi vranica.

Med drobovino štejemo možgane, jetra, vranico, ledvice, jezik, ključa, srce, vampe, priželjc in rajzeljc. Pripravljamo jo zelo različno, kar nam omogoča ne le način priprave, temveč tudi poseben videz in okus posameznih vrst. Vse jedi iz drobovine so že same po sebi nekoliko pikantne, to njihovo prirodno lastnost pa še povečamo oziroma poudarimo z dodanimi začimbami, ki jih drobovina zelo dobro prenaša. Iz posameznih vrst drobovine kuhamo juhe, delamo jušne vložke, nadeve, enolončne in samostojne jedi bodisi z omake ali brez. Pogosto se poslužujemo praženja in cvrenja. Mnoge jedi so zelo primerne za manjši prigrizek, če pa jih dopolnimo s primernimi prilogami in solatami pa nam zaležejo za dobra in izdatna kosila.

PRAŽENI MOŽGANI

70 dag govejih možganov, 8 dag svinjske masti, 5 dag čebule, poper, sol, zelen peteršilj.

Možgane položimo za nekaj minut v vročo vodo, da zgornja kožica zakrknje in jo lahko odstranimo, z njo vred pa tudi strdke krvi. Oplaknemo z mrzlo vodo, odcedimo in možgane drobno z nožem sesekljamo. V ponvi ogrejemo maščobo, vržemo vanjo sesekljano čebulo, ko začne rumeneti, primešamo možgane in pražimo. Vmes jih pogosto premešamo. Paziti moramo, da jih ne sprazimo preveč, ker so potem suhi in pušti. Šele sprazene solimo in popramo. Tik pred serviranjem jih potresemo s fino sesekljanim peteršiljem. Zraven ponudimo slan krompir in endivijo v solati.

PRAŽENI MOŽGANI Z JAJCI

60 dag možganov, 8 dag olja, 1 čebula, poper, sol, 3 do 4 jajca, zelen peteršilj.

Možgane pripravimo kot pri prejšnjem receptu in jih tudi delno prepražimo. Jajca razzvrkljamo, solimo, popramo, jim primešamo sesekljan peteršilj in zlijemo po napol prepraženih možganih. Mešamo in pražimo še tako dolgo, da jajca v kosmih zakrknjejo. Ponudimo zelo vroče, zraven dodamo zeljnato solato s krompirjem in črn kruh.

OCVRTI MOŽGANI

75 dag možganov, sol, malo moke, 2 jajci, drobtine, olje za cvrenje.

Možganom očistimo kožico in strdke krvi

Tako, kadar je kritika zmerna in blaga. Če pa gre za huje primere nezadovoljstva in za sporne zadeve, potem priporočajo psihologi čas za razmislek. Neprijeten telefonski pogovor lahko počaka, dokler ne razmislimo o vseh platih spora. Tudi pismo napišemo šele, ko nas najhujša jeza že mine. Pogovor odložimo za toliko časa, da se umirimo in v miru razmislimo, kako bomo ravnali. Zadevo, kot temu običajno pravimo, prespimo.

Kadar začnimo, da nas grabi jeza in da bomo vzkiplali, se olajšamo s telesnim naporom. Pomaga, če napravimo dvajset sklec ali počepov, če tečemo po stopnicah navzgor, če kolesarimo, hodimo navkreber, sekamo drva

kot smo povedali v prejšnjih receptih. Nato jih kuhamo v slanem kropu 3 minute. Vro naj prav počasi. Previdno jih vzamemo iz posode in ohladimo. Ohlajene zrežemo na približno 21 cm dolge rezine in solimo. Pazljivo jih povaljamo najprej v moki, nato v raztepenih in soljenih jajcih in nazadnje v drobtinah. Lepo zlatorumeno ocvremo v olju.

Obrok dopolnimo s krompirjevo solato s poprom ali fižolom.

PEČENE SVINJSKE LEDVICE

75 dag svinjskih ledvic, 8 do 10 dag masti ali masla, 1 čebula, strta kumina, poper, sol, malo juhe ali vode.

Ledvice dobro operemo in po dolgem prepražimo. Z ostrim nožem izrežemo maščobo in sečne poti, še enkrat operemo in v prtiču posušimo. Nato polovico zrežemo počez na približno 2 mm debele rezine. V ponvi razgrejemo maščobo, dodamo na listke narezano čebulo in jo svetlo prepražimo. Pridenemo ledvične rezine, jih začimimo s kumino in poprom. Pečemo nekaj minut z mešanjem jih obrnemo. Šele sedaj jih solimo, prilijemo nekaj žlic juhe ali vode, prevremo in ponudimo.

Z ledvicami serviramo npr. vodne žličnike ali ajdove žgance in solato.

JETRA PO TIROLSKO

75 dag telečjih ali svinjskih jeter, malo gladke moke, 8 dag masti ali olja, 1 bolj

ali kosimo travo, dokler nismo že močno utrujeni.

Naučimo se opravičevati. Kadar spoznamo, da smo v napadu jeze govorili ostreje, kot bi radi, in da smo bili žaljivi se takoj opravičimo. Tudi nerazsodno odločitev, ki ji je botrovala jeza, lahko prekličemo. Škoda bo manjša, kot če bi trmasto vztrajali na začrtani poti.

Teh nekaj nasvetov seveda ni zdravilo, s katerim bi bilo mogoče ozdraviti vkipljivost. Toda če se bomo ravnali po njih, bomo sebi in svoji okolici precej olajšali življenje. Prizadevajmo si biti manj jezljivi, prizadevanje gotovo ne bo ostalo brez sadov.

drobna čebula, malo juhe ali vode, 1/8 l smetane, 1 žlička kaper (kupimo jih v majhnih lončkih), sol, 1 žlica kisa.

Jetra dobro operemo in osušimo. Nato jih zrežemo na pol cm debele rezine — zrezke. Po okusu jih popopramo in povaljamo v moki. Nato pa na vroči maščobi po obeh straneh hitro opečemo. Rezine poberejo iz ponve in jih shranimo na toplem. V ostanku maščobe zarumenimo na tanke rezinice narezano čebulo, poprašimo z moko, prilijemo vodo ali juho in smetano. Začinimo s kaprami, soljo in kisom. Omaka naj nekaj minut vre, nato pa vložimo vanjo pečene jetrne rezine. Vse skupaj dušimo dobrih pet minut.

Priloga: Krompirjev pire, dušen riž ali kaki cmoki oziroma testenine in solata.

JETNI CMOKI

1/2 kg govejih jeter, 1 čebula, 1 žlica majarona, 6 žemelj, ali toliko kruha, precej sesekljanega zelenega peteršilja, poper, sol, po potrebi krušnih drobtin ali belega zdroba, 1 do 2 jajci.

Jetra nastrgamo ali jih dvakrat zmeljemo na mesoreznicu, primešamo naribano čebulo, jajci, majaron, zelen peteršilj, namočen in ožet kruh, poper, in sol. Vse skupaj zmešamo v kosmato maso. Njeno gostoto uravnavamo z drobtinami ali zdrobom. Z mokrimi rokami oblikujemo cmoke in jih skuhamo v slanem kropu, še boljše so, če kropu dodamo eno jušno kokco.

Cmoke zabelimo z drobtinami ali ocvirki, zraven ponudimo kislo zelje. Drobne cmoke iz iste mase pa lahko uporabimo tudi kot jušno zakuho.

TELEČJI PRIŽELC Z JAJCI

1 drobna čebula, 1 lovorov list, nekaj poprovih zrn, sol, 2 žlici kisa, 1/2 kg priželca, malo moke, poper, 2 jajci, maslo ali olje za peko.

Čebulo olupimo in razpolovimo in damo v pol l vode. Pridenemo še lovorov list, poprova zrna, sol in kis ter povremo. V vrelo tekočino vložimo opran priželjc. V kropu, ki pa naj le komaj zaznavno vre, ga pustimo 10 minut. Vzamemo ga iz posode, malo ohladimo in zrežemo na primerne rezine. Po okusu rezine solimo in popramo ter povaljamo v moki. Jajci razzvrkljamo, maščobo razgrejemo. Pomokane rezine pomočimo v jajce, položimo v ponev na vročo maščobo in po obeh straneh spečemo.

Zraven ponudimo poljubno dušeno zelenjavo in krompir ali le kako dobro solato.

GOVEJI JEZIK

Goveji jezik zelo dobro operemo, če je potrebno ga po hrapavi strani celo podrgnemo s krtačko. Denemo ga kuhat v slan krop, ki smo mu dodali vso jušno zelenjavo, lovorov list, vršiček timijana in rožmarina. Vodo lahko tudi nekoliko pokisamo. Kuhamo različno dolgo, kar je odvisno od starosti jezika. Mehak jezik vzamemo iz posode, ko se malo ohladi, ga olupimo. Narežemo ga na rezine in ponudimo kot kuhano govedino z različno zelenjavo in krompirjem.

„Pojdiva tu okrog vode,“ deje deklica in potem smehljaje pokaže na čoln, privezan ob kraju, „se li še spominjate?“

„Oh, da, da! Kaj bi se ne?“

Šla sta po bregu do tja, kjer se je pričevalo bukovje; steza je bila ozka in Koren je stopal za deklico.

„Mami nisem ničesar povedala! Ni bilo treba; saj ga ni več blizu!“

Koren ni odgovoril; nekaj drugega mu je gonilo vso kri k srcu.

„Povej ji, da jo ljubiš!“ dejalo mu je nekaj in razburjenost in brezobzirni pogum, v katerem se je vadil vse zadnje dni, jačila sta ga tudi sedaj.

Steza se je tu zožila ter tekla tako blizu vode, da korak ni bil več varen.

„Dajte mi roko, gospodična!“ rekel je koncipient.

Podala mu jo je neprisiljeno in vodil jo je, gredoč po obrežju, mimo mesta, kjer jo je bil onega večera vzdignil iz čolna.

„Tu je bilo!“ nasmehne se Milica.

„Da, tukaj!“

„Pa težka sem bila vendar! Ali ne?“

Obstala je pri vodi in zrla v temni tolmun pod košatimi vejami; on pa jo je držal za roko, a odgovoril ni; niti slišal ni njenega vprašanja.

„Gospodična Milica,“ dejal je s tihim, skoraj šepetajočim glasom, „ali boste tudi z mnogi tako storili kakor z — onim?“

Deklica se je stresnila, a se ni upala obrniti vanj.

„Zakaj?“ dejala je polglasno.

„Ker vas ljubim in ker vam moram to povedati!“

Obrnila se je počasi in privzdignila svoj zardeli obrazek ter podala mu še drugo roko. Odgovorila ni in tudi

on ni mogel izustiti več nobenega vprašanja. Prijel jo je okoli pasa in jo poljubil.

„Pojdiva nazaj!“ šepetala je ona in z roko v roko sta se vrnila do vrta. Govorila pa nista nobene besede več.

DESETO POGlavJE

Vtem je prihajal graščak in, ko sta Koren in Milica dospela pod platano, vstajali so vsi izza mize ter hiteli Boletu naproti. Tudi Milica je stekla za onimi in v veseljem, glasnem pozdravljanju, ki je donelo od vseh strani, opazil ni nihče njene razburjenosti; Koren pa je laglje skrival tiho, neizmerno srečo, ki mu je polnila dušo.

Boleška je uvidela, da doktor hrepeni po trenutku, ko bi mu bilo moči govoriti z graščakom o znani stvari, ter je odvedla Katinko in Milico v grad. Gospodje so ostali sami na vrtu.

„Da si le prišel, dragi moj! Željno smo te pričakovali — a sedaj bo treba na noge stopiti!“ dejal je Hrast naglo in prijateljsko pod pazduho. Korakala sta po široki, z belim peskom posuti poti, Koren pa je stopal za njima.

„Oh, ti meniš — zaradi volitve!“ reče Bole zategnjeno.

„I, kaj pa? Volitev, volitev — okrog nje se suče danes ves naš svet!“

„In česa želiš?“

„Govoriti s teboj, posvetovati se in — agitirati moraš, prijatelj, agitirati; brez agitacije ne gre!“

Doktor je bil tako ognjen in zgovoren, da ni zapazil nenavadne Boletove resne in zamišljenosti. Še citata ni bilo čuti iz njegovih ust, kar je bilo sicer vendar navadno. Korenu pa je gorel še vedno prvi poljub Miličin na ustih, da je le na pol poslušal pogovor; misli so mu uhajale drugam.

(Dalje v prihodnji številki)

Avstrija po drugi svetovni vojni

(„Druga republika v dokumentih in slikah“)

Pod naslovom „Druga republika v dokumentih in slikah“ („Die Zweite Republik in Dokumenten und Bildern“) je pri založbi Braumüller na Dunaju izšla publikacija, v kateri je Manfred Jochum na 214 straneh nanizal bogat izbor dokumentov o razvoju Avstrije po drugi svetovni vojni. Kakor avtor v uvodni besedi sam pove, knjiga ni bila pisana za „poklicne zgodovinarje“ — takih publikacij je ravno v zadnjem času izšlo že kar precej —, marveč je njen prvotni namen ta, da bi bralec, ki se želi na hitro seznaniti z eno ali drugo podrobno, nudila zgoščen pregled dogodkov in mu pomagala najti povezavo med temi dogodki oz. med posameznimi obdobji, v katerih so se ti dogodki odvijali.

Ker gre — kakor pove že naslov knjige — za predstavitev druge republike „v dokumentih in slikah“, se je avtor omejil na kratka povezovalna besedila, glavna izpoved knjige pa je v objavljenem gradivu samem. Pri tem ni podana celotna, zaokrožena slika povojne poti Avstrije, marveč so objavljeni posebno značilni utrinki — stališča, izjave in izpovedi sodobnikov, ki so bolj ali manj sooblikovali dogajanja ali bili priče dogodkov; to neposredno pričevanje pa dopolnjujejo še takratni časopisni in radijski komentarji, poznejši izsledki zgodovinarjev in predvsem slikovni dokumenti.

Knjiga je nastala na podlagi gradiva za večdelno serijo radijskih oddaj, ki jih je imel ORF lani v okviru šolskih oddaj. Te oddaje ravno v teh tednih ponavljajo, tako da je tiskano besedilo tudi v tem oziru dobrodošla dopolnitev. Predvsem pa bo knjiga lahko koristno služila učiteljem pri posredovanju novjših in najnovjših zgodovine Avstrije, saj sega vsebinsko od zadnjih vojnih dni in razglasitve 2. republike vse do današnje dobe odkrivanja širokopoteznih korupcijskih škandalov, kot so AKH, WBO in drugi

žalostni primeri zlorabljanja političnih pozicij za osebno ali strankarsko bogatenje. Dogodke, ki so se zvrstili med tema mejnikoma, je avtor razdelil na tri obdobja: Prvi del sega od „ure nič“, torej od zadnjih vojnih dogodkov in osvoboditve, tja do podpisa državne pogodbe leta 1955. Tukaj zremo podrobno o zopetnem oživiljanju demokratičnih strank in njihovem uveljavljanju v političnem dogajanju; o težavah, ki so jih povzročale posledice nacističnega režima in vojne; pa seveda o dolgotrajnih pogajanjih za državno pogodbo (kjer vsaj „med vrsticami“ pride dovolj

jasno do izraza, kako smo bili koroški Slovenci izigrani kot „drobiž“ za poravnavo računov velikih sil).

Drugi del obravnava obdobje velikih koalicij. V tem obdobju je igralo pomembno vlogo na primer južnotirolsko vprašanje, ki ga je Avstrija spravila pred Združene narode; prišlo je do „pakta“ med Raabom in Olahom, kar bi lahko imenovali rojstvo poznejšega socialnega partnerstva; pa tudi nevarnost

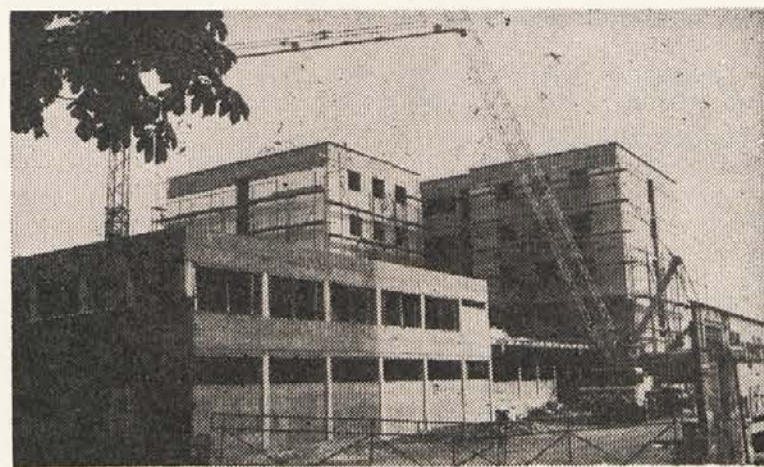
neonacizma je postala očitna in je terjala celo že prvo smrtno žrtev; obdobje se konča z letom 1966, ko po takratnih volitvah ni več uspelo obnoviti vladne koalicije med ÖVP in SPÖ ter se je pričelo obdobje enostrankarskega vladanja.

O tem enostrankarskem vladanju govori tretji in zadnji del knjige, ki obravnava obdobje od leta 1966 do danes. V tem „Kreiskyjevi eri“ posvečenem delu knjige je obširnejše govora tudi o manjšinski problematiki, ki je prikazana na dveh posebno značilnih dogodkih — na zloglasnem „tafelsturm“ leta 1972 in na ugotavljanju manjšinske leta 1976. In tukaj je treba avtorju priznati, da se je upal reči bob bob: Nedvoumno dokumentira, kdo je bil pobudnik tedanjega atentata na zakonitost in kako porazno, za pravno državo naravnost sramotno vlogo so tedaj odigrale varnostne oblasti. Pa tudi zablodo avstrijske manjšinske politike preprčiljivo prikaže na primeru preštevavanja manjšin, ki se je po zaslugi uspelega bojkota izrodilo v farso, ko so na Dunaju našli 806 Slovencev več kot na Koroškem.

Seveda bi lahko pri vsakem poglavju in pri posameznem vprašanju oz. dogodku ugotavljali razne pomanjkljivosti, še zlasti tudi pri obravnavanju manjšinske problematike, kjer na primer sploh ni govora o dolgoletnih prizadevanjih za izpolnitev določil člena 7 državne pogodbe in ko na vse ogromne žrtve, ki jih je koroških Slovencev prizadel zločinski nacizem, spominja edino slika dveh članic Peršmanove družine. Toda knjiga bo kljub temu pomagala marsikaj lažje razumeti, kar se je dogajalo v dosedanjih desetletjih druge avstrijske republike. S tem pa bo tudi izpolnila svoj namen.

(Manfred Jochum: Die Zweite Republik in Dokumenten und Bildern, založba Braumüller, 214 strani, 195 šilingov.)

Prispevajmo za gradnjo doma dijaške, študentske in vajeniške mladine

„Slovenski vestnik“ je redno poročal o domu, ki ga v Celovcu gradi Slovensko šolsko društvo za dijaško in vajeniško mladino ter študente. Ta projekt je trenutno med vsemi slovenskimi na Koroškem po obsegu največji, po namembnosti pa najpomembnejši v našem narodnem življenju. Dom bo služil mladini, ki se v Celovcu šola oziroma usposablja za poklic.

V prepričanju, da je izgradnja tega doma zadeva celotne slovenske narodne skupnosti, je Slovensko šolsko društvo pripravilo akcijo gradbenih kamnov, ki naj prispeva h kritju dela visokih investicijskih stroškov. Ta akcija naj bo tudi nov primer solidarnostne samopomoči, ki se je že tolikokrat pokazala in tudi rodila trajne sadove.

Tudi tokrat objavljamo imena darovalcev in se vsem, imenovanim in tudi neimenovanim, iskreno zahvaljujemo za izkazano pomoč. Obenem pa jih stavimo za zgled vsem drugim, da prav tako po svojih možnostih podprejo naše skupno prizadevanje.

Slovensko šolsko društvo

Za gradnjo doma so prispevali: udeleženci seminarja klubov koroških slovenskih študentov 860 šil.; ravnateljica Kokot Anica, Celovec, 100 šil.; Mak Anton, Sele-Pod, 150 šil.; Prušnik Danilo, Celovec, 100 šil.; neimenovano podjetje 10.000 šil.; dipl. inž. Einspieler Franc, Podravlje, 300 šil.; Drnovšek Hanca, Ljubljana, 500 šil.; mag. Domej Teodor, Celovec, 100 šil.; Besser Lipe, Šentpeter na Vašinjah, 2.000 šil.; Gröblacher Milena, Skocijan, 100 šil.; neimenovana gojenka iz Zilje 660 šil.; Ogris Tomaž, Tuče, 300 šil.

RADIO — TELEVIZIJA

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 24. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Kar po domače.

SOBOTA, 25. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 26. 9.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 27. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Solistična glasba.

TOREK, 28. 9.: 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Koroški obzornik — Mlada grla — Otroci, poslušajte!

SREDA, 29. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Ljudske pesmi — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 30. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Mladinska oddaja.

AVSTRIJA 1

PETEK, 24. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Gotika

v Avstriji — 10.30 Zadnji poljub — 12.10 Oče in sin — 12.15 Trije umetniki iz Zgoranje Avstrije — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Halo Spencer — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Primer za dva — 21.20 Made in Austria — 22.10 Reklama in šport — 22.20 Nočni studio — 23.20 Poročila.

SOBOTA, 25. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Mi — 11.05 Nekoč se bodo dnevi spremenili — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 15.25 Njegov najboljši prijatelj — 17.00 Jolly-box — 17.30 Zgodbe o delatnu — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva kralj sedem — 18.25 Daber večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Eden bo zmagal — 22.05 šport — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 26. 9.: 11.00 Ura tiska — 12.00 O slikarstvu kompozicija — 15.15 Mali ris Lefty — 16.45 Cesar in slavček — 17.10 Risanka — 17.15 Nils Holgersson — 17.40 Klub seniorjev — 18.30 Spomini na Emmericha Kalmana — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Vražja legenda — 21.45 Glas Islama — 21.50 šport — 22.05 Poročila.

PONEDELJEK, 27. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 za predšolske otroke — 9.30 prosim k mizi — 10.00 Kemija atmosfere — 10.15 Glasbila: točkala — 10.30 Mesto zgubljenih — 12.10 Oče in sin — 12.15 A la carte — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavanje nevarnosti — preprečevanje nesreč — 17.30 Bil je nekdanj... človek — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 7. kontinent — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 „Kje se nahajam?“ — 21.10 Profesionalci — 22.20 šport — 22.30 Poročila.

TOREK, 28. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Nepoznana sosesčina — 10.30 Njegov najboljši prijatelj — 12.00 Risanka — 12.10 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Blazno drzne budalosti Dicka Turpina — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Teleobjektiv — 21.00 Človek — 21.45 Življenje v dvoje — 23.20 Poročila.

SREDA, 29. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.35 Francoščina — 10.05 Predmetni pouk: Avstrijski mladinski rdeči križ — 10.35 Ris Lefty — 12.05 Risanka — 12.15 Teleobjektiv — 13.00 Uredništvo — 17.00 Pustolovščine v cirkusu — 17.30 Pinocchio — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Teleski — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Štart v negotovost — 21.25 šport — Poročila.

ČETRTEK, 29. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Viri zgodovine: Teurnia in 10.30 Kako kitu izruješ kotnik — 11.50 Vincent van Gogh — 12.10 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke —

17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.30 Pet prijateljev — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Iz vsakdanjosti delavske družine v Pittsburgu — 21.05 Pamet je pust norec — 21.50 šport — 22.40 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 24. 9.: 17.30 Vizualna izobrazba: kompozicija — 18.00 Galerija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zdravniški svetovalec — 21.20 Politika v petek — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Mesto zgubljenih — 0.05 Poročila.

SOBOTA, 25. 9.: 13.00 športno popoldne — 16.10 Josef Haydn — maša v b-duru — 17.00 Potujoča Avstrija — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Dva kral sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega advetnika — 20.15 Parnska kartuzija — 22.20 Jerry Cot-

ton — smrtni strel na Broadwayu — 23.50 Sto mojstrskih del — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 26. 9.: 15.00 športno popoldne — 17.00 Little Richard — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Mali pobegi — 22.35 „In tako umrje Riaboucinska“ — 23.00 Sto mojstrskih del — 23.10 Poročila.

PONEDELJEK, 27. 9.: 18.00 Perspektive — 18.30 Lou Grant — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prestolonaslednik — 21.05 „Kje se nahajam“ — 21.10 Po zametnih sledih — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Zabriskie point — 0.05 Poročila.

TOREK, 28. 9.: 17.45 Predmetni pouk: Avstrijski mladinski rdeči križ — 18.00 Orientacija — 18.30 Lou Grant — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem jaz — 21.05 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 — Poročila.

SREDA, 29. 9.: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Lou Grant — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ob 60. rojstnem dnevu Gerharda Bronnerja — 21.05 Glasbena ocena — 21.50 Deset pred deseto — 22.10 Cafe Central — 23.45 Poročila.

ČETRTEK, 30. 9.: 17.45 Polnoletni potrošnik — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Lou Grant — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dali, dali — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 — Poročila.

JUGOSLAVIJA

NEDELJA, 26. 9.: 9.10 Poročila — 9.15 Živ žav — 11.05 TV kašipat — 11.25 Srečanje okteta — 11.55 Ljubljana: SP v dviganju uteži — 15.35 Poročila — 15.40 Pod Jenko lipo — 16.45 625 — 17.15 športna oddaja — 17.30 Casablanca — 19.10 Risanka — 19.20 Cik cak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Tamburaši — 21.10 športni pregled — 21.40 Človek brez meja — 22.10 Poročila.

PONEDELJEK, 27. 9.: 8.35 TV v šoli — 10.00 Poročila — 10.05 Zgodovinska pripovedka — 10.35 TV v šoli — 15.55 Kmetijska oddaja — 16.55 Poročila — 17.00 Nova vzemirja — 18.00 Makedonski muzeji — 18.30 Obzornik — 18.45 Mladinski studio — 19.15 Risanka — 19.20 Cik cak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Strel ob zori — 21.25 Kulturne diagonale — 22.10 V znamenju.

TOREK, 28. 9.: 8.35 TV v šoli — 10.00 Poročila — 10.35 TV v šoli — 17.15 Mali pingvin — 17.30 Pustolovščina — 18.00 Ljudska glasbila in godci na slovenskem — 18.50 Obzornik — 18.45 Mostovi-Hidak — 19.00 Knjiga — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Odprto za ustvarjalnost — 21.45 V znamenju.

SREDA, 29. 9.: 8.35 TV v šoli — 10.00 Poročila — 10.05 Po sledih partizanskih na-

radnih pesmi — 17.35 Poročila — 17.40 Ciciban, dober dan — 18.00 Gusarji kapitana Ganča — 18.30 Obzornik — 18.45 Galerija opernih značajev — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 V areni življenja — 20.55 Za delom — 22.10 V znamenju.

ČETRTEK, 30. 9.: 8.35 TV v šoli — 10.00 Poročila — 10.05 Človekovo telo — 17.05 Poročila — 17.10 Zbis: tri predice — 17.25 Zapisi za mlade — 18.00 Kabuki-Japonsko gledališče — 18.30 Obzornik — 18.45 Na sedmi stezi — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Bobu Bob — 21.30 Balade — 22.00 V znamenju.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Šentvidu v Podjuni vabi na

dramo Jeannine Worms TRGOVINA

v nedeljo 26. septembra 1982 ob 19.30 uri v Kulturnem domu „Danica“ v Šentprimožu.

Gostuje igralska skupina Kluba slovenskih študentov na Dunaju.

IZLET NA KREUZELHÖHE, 2623 m v Kreuzeckovi skupini

v nedeljo 26. septembra 1982

Zbirališče in odhod ob 5. uri zjutraj v Šentjakobu v Rožu (trg).

Vodi: Lubo Urbajs. Izlet bo ob vsakem vremenu!

Prireditelj: Slovensko planinsko društvo Celovec

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10
Uredništvo: 9020 Celovec, St. Ruprechtstr. 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, teleks 42086 sindok a

Uprava: 9020 Celovec, Gasometergasse 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

Oktoobrski tabor proti strategiji „schlußstricha“

Letošnji, šesti Oktoobrski tabor bo v soboto 9. oktobra pri Šoštarju v Globasnici.

Pred dvanajstimi leti, oktobra 1970 so nemško-nacionalne sile na Koroškem formulirale politični program „končne črte“. Torej zgodovina na Koroškem še ni potegnila „končne črte“. Pod dva naroda jo potegne samo, ko eden od obeh ne obstaja več, je takrat zapisal Ruf der Heimat. Do danes tega gesla ni nihče preklical. Nasprotno, medtem so ga spet in spet zavili v lepe besede, ki so ustvarjale vtis sprave. Toda nikjer ni takega omota, ki bi lahko spremenil bistvo tega stavka — uničenje naroda kot cilj zgodovinskega procesa.

Koroški politiki so o tem programatskem stavku vedno molčali. Koroški politiki so ravnali: dosledno so začeli z eksekucijo tega programa. Trpeli so „ortstafel-

sturm“, sklenili so preštevanje manjšin, sklenili so protimanjšinski pakt in protimanjšinski zakon, sodno so preganjali Slovence, ki so se angažirali za ustavne pravice.

Vendar so videli, da se „schlußstricha“ ne da tako hitro in radikalno potegniti. In tako se je strategija po sprejetju sedmojuljske zakonodaje prilagodila novim razmeram: nič spektakularnih akcij, zato pa na tihem, v vsakdanjem življenju vztrajno delovanje s tako imenovanimi demokratičnimi sredstvi oblasti, s tihim pritiskom.

Dojeli so, da je dovolj, če poskrbijo za to, da se na javnih mestih, npr. na železniški postaji ne sme govoriti slovensko; da se prepovejo dvojezični napisi v dvojezičnih šolah; da od slovenskih organizacij spet in spet terjajo nemške vloge namesto dosedanjih slovenskih; da preprosto z admini-

strativnimi, birokratskimi sredstvi preperečujejo, da bi se ljudje posluževali svojega maternega jezika. In da je dovolj, če slovenske organizacije vlečejo za nos, da jih sicer vabijo na razgovore, da pa jih spet odpovejo; da se sicer razgovarjajo z njimi, vendar brez vsakega rezultata; da jih odpravijo z drobtinicami, češ, to je pa izpolnitev vseh manjšinskoarstvenih določil. Hkrati pa se čisto v smislu heimatdienstovskih zahtev začnejo lotevati šolskega vprašanja, v prepričanju, da je po odpravi obveznega dvojezičnega pouka treba storiti drugi korak in še naprej okrniti dvojezično šolstvo. To bi bil dejansko „schlußstrich“ pod zgodovinsko delo treh generacij, zapечатenje usode slovenske manjšine kot narodnostne skupnosti, ki je obsojena na smrt.

To je freba preperečiti. K temu bomo skušali na Oktoobrskem taboru klopeči. S predlogi, z mobiliziranjem, tudi s seznanjanjem ljudi, da gre drugače. Podprite nas pri teh prizadevanjih. Pridite na Oktoobrski tabor v Globasnico! (Glej tudi pri vabilih na 4. strani)

Izročilo žrtev fašizma nas trajno obvezuje

(Nadaljevanje s 1. strani)

žrtve, ki jih je v zadnji vojni dalo prav prebivalstvo občine Železna Kapla. Menil je, da mora o tedanjih dogodkih zlasti mladina čim več izvedeti, ker le tako bo znala pravilno presojeti in ceniti življenje v miru. Na podlagi izkušnje iz preteklosti občina danes zastopa misel medsebojnega spoštovanja različno mislečih in različno govorečih ljudi, je dejal podžupan Kuhar. „V

tem smislu pa naj nas spomeniki pri Hojniku in drugod danes in v bodoče opominjajo, da je lepšo in mirnejšo bodočnost možno graditi le skupno in ne drug proti drugemu.“

Za skupno in enotno prizadevanje se je zavzel tudi predsednik ZSO Feliks Wieser, ki je dejal, da nam izročilo žrtev fašizma nalaga dolžnost, da se zavzemamo za enakopravno življenje obeh narodov v

deželi. „Toda pri tem ne mislimo zlagane enakopravnosti, ki jo imajo politiki le na ustih, marveč resnično enakopravnost, ko bodo naš človek, naš jezik in naša kultura dejansko enakopravni z nemškimi.“ Govornik je poudaril, da je dežela dolžna pomagati ljudem v obmejnih gorskih predelih; v tej zvezi je naglasil tudi potrebo po čimprejšnji ureditvi Pavličevega sedla. Ob koncu pa je poudaril, da se ZSO, ki je zrasla iz žrtev in boja proti fašizmu, nikoli ne bo odpovedala izročilom in tradiciji tega težkega, vendar hkrati junaškega obdobja v naši narodni zgodovini.

In o tem obdobju je bilo na primeru Hojnikove družine govora v recitalu, ki ga je posebej za to priložnost pripravil ter izvajal s svojim ženskim sekstetom z Obirske potomec Hojnikovih pesnik Valentin Polanšek. Pretresljiva družinska kronika je izvenela v globoko izpoved: „Kot potomci smo odpustili, kot prizadeti ne bomo pozabili, kot ljudje pa bomo vedno svarili.“ Pevski zbor SPD „Zarja“ iz Železne Kaple pod vodstvom Jožka Wruljcha pa je s pesmijo „Težki čas ne vrni se“ zaključil svečanost na kraju, kjer je nazivem zagrešil enega največjih zločinov na naši zemlji.

Preživeli člani in sorodniki Hojnikove družine pri spomeniku v Lepeni

Avstrijska ljudska stranka je slej ko prej v defenzivi

Konservativne sile v Avstriji in zlasti „neodvisni“ tisk od Kurierja do Kleine Zeitung v zadnjem času radi govorijo o novem razpoloženju evropskih volilcev, ki da se čedalje bolj odvrta od socialdemokratov ali (srednje)-levičarskih strank k liberalizmu starega kova in h krščanskim socialcem. Za dokaz takih trditve so kazali na Veliko Britanijo, Norveško in celo ZDA Reaganovega kova. Levičarsko zmago v Franciji so omalovaževali, češ, da so istega dne v Hamburgu(!) zmagali krščanski socialci. Višek svojega zmagoslavja pa so praznovali minuli petek, ko je v Bonnu razpadla socialdemokrasko-liberalna koalicija in se zdaj demokristijan Kohl pripravlja na vladni stolček. Toda veselje ni trajalo dolgo: komaj dva dni po razpadu bomske koalicije so na švedskem zmagale levičarske sile, socialdemokrati in komunisti, in bo Palme po šestih letih opozicijske vloge spet prevzel vladno krmilo.

O nekem „evropskem trendu“ v smer desnice ali krščansko-socialnih skupin torej ni mogoče govoriti. Avstrijska ljudska stranka torej v prihodnjih mesecih ne bo mogla računati s tem, da bi neki zunanji vzori vplivali na avstrijske volilce in jih vodili v objem ÖVP, marveč bo morala sama poskrbeti za svojo zmago. Pri tem seveda računa na tako imenovani „efekt obrabe“ (ki naj bi škodoval socialistom po trinajstih letih njihovega vladanja) — toda to je očitno tudi že vse, na kar lahko računa. Kajti izjave vodilnih predstavnikov

ljudske stranke v zadnjih tednih — zlasti predsednika Mocka in generalnega sekretarja Graffa — so za trezno mislečega državljana komaj prepričljive dovolj: namreč, da je vse slabo, kar so socialisti doslej napravili. Kako daleč so se v tej smeri zaleleti, kažejo njihovi napadi na določene socialne pridobitve zadnjih let, kot je na primer akcija brezplačnih učnih pripomočkov in prevoza šolarjev, državne podpore ob poroki ali porodu in podobno; ali pa najnovejši primer, ko boče ÖVP javnosti še naprej prikrivati virove svojih dohodkov.

V zveznih deželah je ljudska stranka zelo različno zastopana: medtem ko ima na bogatem zahodu Avstrije (Predarlška, Tirolska in deloma Salzburg) še vedno skoraj monopolni položaj in ko morda na Dunaju lahko pričakuje rahel porast (ki pa gotovo ne bo omajal tamkajšnje „rdeče trdnjave“), mora v svoji osrednji deželi, Nižji Avstriji, računati s porazom zaradi številnih škandalov, v katere so zapleteni njeni tamkajšnji vodilni politiki; na Gradiščanskem pa ji prerokuje pravo atomizacijo.

Na Koroškem je ljudska stranka že vsa povojna leta le „številka dve“ in bo to očitno ostala tudi v prihodnje. Ne samo zadnje volitve v deželni in državni zbor so to pokazale, temveč tudi njen „poskusni galop“ z ljudsko zahtevo, ki jo je sprožila ÖVP proti gradnji konferenčnega centra na Dunaju in je prav na Koroškem prejela najmanj podpore. Torej ji ni uspelo mobilizirati niti svojih privr-

žencev, kaj šele, da bi si pridobila simpatizerjev. In v konkretnem vprašanju to niti ne začudi, saj je pri gradnji konferenčnega centra dobilo naročila tudi večje število koroških podjetij.

Samostojnih pobud za državnozbornske volitve pa koroška ÖVP očitno ne zmore. Njen glavni predstavnik Knafl se zadovoljuje z odpiranjem novih odsekov cest, ki jih gradi država (v novejšem času npr. odsek avto ceste Celovec-Gradec). Bolj znan med ljudstvom je gotovo celovski župan Guggenberger, ki pa je bolj kot za uspeh celotne stranke gotovo zainteresiran na tem, da si obdrži svoj položaj v koroški prestolnici.

V zveznem vodstvu stranke koroška ÖVP po smrti nekdanjega predsednika Schleizerja nima več merodajnega zastopnika. Vzrok temu gotovo ni le njena številčna „moč“, marveč prav tako tudi njena idejno-politična šibkost. Edina „prednost“, ki jo ima med deželnimi organizacijami ljudske stranke v Avstriji, je ta, da jo najdemo na najbolj desnem krilu krščanskih socialcev. Sicer pa je to pojav, ki ga je zaslediti pri vseh koroških podružnicah avstrijskih parlamentarnih strank. To se odraža tudi v manjšinski politiki in je gotovo značilno, kako prav ÖVP — kakor že svoječasno pri šolskih štrajkih leta 1958 — spet prevzema pobudo pri mobilizaciji sil za odločilni napad na zadnje ostanke dvojezičnega šolstva.

fra-ter

Odličen SAK premagal Sinčo vas

V zadnji igri Slovenskega atletskega kluba smo videli nove kvalitete moštva. Kljub temu, da je moštvo vodilo v prvi polovici igre že s 5:0, je moštvo tudi v drugem polčasu igralo in pritiskalo prav do zadnje minute. Ni prišlo do površnosti in malomarnosti. Moštvo je igralo napadalni nogomet in bilo izredno učinkovito.

Začetka je gledalo, da se bo moštvo iz Sinče vasi bolje branilo proti vodečemu v lestvici. Vendar se je kmalu izkazalo, da se moštvo še ni opomoglo od zadnjega poraza proti Dobrli vasi (0:6). V 9. minuti je Velik s enajstmetrovko začel „strel-

letskim klubom (11 točk) in KAC (10) na tretjem mestu (9). Po zadnji igri slavijo SAK kot favorita vzhodne podlige. S takšnim zagonom bo SAK prav gotovo tudi proti KAC-u (3. 10.) in proti Treibachu (9. ali 10. oktobra) dosegel ugodne rezultate.

SAK šol. — Hodiše šol. 2:1
SAK ml. — Sele ml. 2:1
SAK pod 23 — Sinča vas pod 23 2:7

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na prvenstvene tekme

V NEDELJO 26. SEPTEMBRA 1982
ATUS Borovlje ml. — SAK ml.

ob 10.45 uri
ASK šol. — SAK šol. ob 14.15 uri
Možberg pod 23 — SAK pod 23
ob 13.15 uri
Možberg I — SAK I ob 15.15 uri

ski praznik“ in povprečno je vsakih 10 minut padel gol za SAK. Celo 10 bi jih lahko bilo, pa je v drugi polovici nasprotni igralec za sodnika nevidno z roko odbil žogo iz gola.

Navdušujoča igra SAK je rezultat novega duha, ki veje v moštvo, kar je tudi zasluga novega trenerja. Efektivnost napadalcev pa se je povečala z ojačeno sredino s Salkičem in Lazarjevičem. Prav tako pa se je stabilizirala tudi obramba z ozdravelim Lampichlerjem in novim vratarjem Mrkunom.

Prihodnji teden se bo SAK pomeril z moštvom iz Možberka, ki se je zadnji teden odlično branilo proti Dobrli vasi, ki je za Slovenskim at-

PROSVETNI NOGOMET

V nedeljo 19. septembra so se pri Prangerju v Zmotičah pomerila moštva prosvetnih društev iz Slovenjega Plajberka, Železne Kaple in Brnce na prijateljskem nogometnem turnirju. Vabilo je SPD Dobrač na Brnci. Turnir je potekal v prijateljskem vzdušju, le navijačev bi lahko bilo več. Zmagalo je moštvo iz Slovenjega Plajberka, za njimi so se uvrstili gostitelji, tretje pa je postalo moštvo iz Železne Kaple.

Rezultati: Slovenji Plajberk — Železna Kapla 3:2, Železna Kapla — Brnca 2:3, Brnca — Slovenji Plajberk 4:6.

Piran zmagovalec šahovskega turnirja obmejnih mest

CERKNO — V odlični tehnični in organizacijski izvedbi šahovskega kluba „Rudar“ Idrija in pod pokroviteljstvom delovne organizacije „ETA“ Cerkljevo je v okviru tekmovalnega programa Primorske šahovske zveze in ob praznovanju 35. obletnice idrijskih šahistov v dvorani hotela „ETA“ Cerkljevo potekal 19. moštveni hitropotezni šahovski turnir obmejnih mest in krajev. Na tekmovalno v nedeljo 12. 9. 1982 je sodelovalo 20 štiričlanskih moštev: 17 iz slovenskega Primorja, 2 iz dežele Furlanije-Juljske krajine in ekipa Slovenske športne zveze iz Celovca. Prvo mesto je na turnirju, ki je potekal po Bergerjevem sistemu, prepričljivo osvojila kipa šahovskega društva Piran (Masleša, Golja, Znidaršič in Baša), ki je že po drugem kolu prevzela vodstvo in ga zadržala do konca turnirja. Piranski šahisti so zmagali v petnajstih dvo bojih, dvakrat so igrali neodločeno, izgubili so le dvo boja s Sežano in Celovcem. Drugo mesto je osvojila mlada ekipa ŠD Tolmin (Škobrnje, Rejc, Rozman in Bizjak), tretja je bila ekipa ŠD Sežana (Ukmar, Hožjan, Španger in Tavčar). Šahisti idrijskega „Rudarja“ (Cuderman, Šemrl, Kovač, Crnobrnja in Petrič) so kljub skrbi za organizacijo mednarodnega turnirja dosegli s 4. mestom solidno uvrstitev.

Končni vrstni red ekip: Piran 57, Tolmin I 53,5, Sežana 50,5, Idrija in Ajdovščina 46,5, ZSSDI Trst 44, Koper 43,5, Trst 43, Anhoval 42, Nova Gorica I 39,5, Ilirska Bistrica 38, Sečovelje 37,5, Nova Gorica II 34,5, Portorož 33,5, SSZ Celovec 32, Izola 30,5, ETA Cerkljevo 28,5, Tolmin II 27, Kolektor Idrija 23 in Upokojenci Idrija 8,5 točke. Najboljših 8 moštev je organizator nagradil s pokali, vsa moštva pa so prejela spominske diplome.

Ob praznovanju 35. obletnice SK „Rudar“ Idrija so dolgoletnim in aktivnim članom kluba ter predstavnikom Primorske šahovske zveze podelili priznanja. Posebno spominsko darilo „Idrijsko čipko“ so podelili tudi ekipama Slovenske športne zveze iz Celovca in Zvezi slovenskih športnih društev v Italiji iz Trsta. Nedeljsko prireditvev so idrijski šahisti popestrili z razstavo o dosednji uspešni dejav-

nosti, izdali pa so tudi spominsko značko.

V Cerklju je bila v soboto tudi druga izredna skupščina delegatov Primorske šahovske zveze, na kateri so med drugim sprejeli tekmovalni program primorskih šahistov za leto 1983 ter pri tem posebno skrb namenili razvoju mladinskega šaha na Primorskem in nadaljnemu sodelovanju s šahisti sosednje dežele Furlanije-Juljske krajine in avstrijske Koroške. Na skupščini so tudi izvolili nove organe Primorske šahovske zveze in za novega predsednika izvolili agilnega šahovskega delavca Silvestra Bernetiča iz Sežane, tajniške naloge pa bo opravljal Bogomir Strohsach iz Izole.

Šahovsko srečanje in tekmovanje v Cerklju je bilo uvod v pestro jesensko sezono primorskih šahistov, ki se bo nadaljevala že 26. septembra, ko se bodo nekateri najboljši primorski šahisti udeležili mednarodnega turnirja posameznikov v kampu Belvedere — Pineta pri Ogleju v Italiji. 17. oktobra pa bo šahovsko društvo Nova Gorica v hotelu „Sabotin“ v Solkanu organiziral dvo boja šahistov slovenskega Primorja in Furlanije-Juljske krajine na 30 šahovnicah.

Silvo Kovač

ČESTITAMO!

Zvestobo na skupni življenjski poti sta si obljubila Hanzi Reichmann iz Želuč in Ani Reichmann pd. Linčeva iz Moščenice.

Iskreno čestitamo!

Menjava denarja

Stanje v četrtek 23. septembra 1982

Za 100 din dobite	25.00 šil.
Za 100 din plačate	29.00 šil.
Za 100 lir dobite	1,22 šil.
Za 100 lir plačate	1,31 šil.
Za 100 mark dobite	693.00 šil.
Za 100 mark plačate	709.30 šil.